

Zrající jablko

*Již čeká chvíle, kdy se z šera listí
vyloupne oblý plod a zasvítlí
údivem čerstvým, na slunce se tlačí,
aby z něj poslední svou zralost pil
a dovršil své dílo plné šťávy.
Tu v naději je vše už skončeno.
Jen zapomenout všeho, co tvůj den
činí tak krátkým. Vdechnout okamžik
a ztajit ho jak nejvzácnější poklad.
V něm vše, co bylo, soustředí se, houstne,
a vše, co bude, jest už řečeno.
Hle, čeká v nás ta chvíle odhodlání,
jež vroucně řekne času: Stůj... a leť!...*

Václav Renč

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení č. 9 z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 27. 2. 2012

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů

Vypuštěné údaje a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Návrh usnesení

zastupitelstvo městyse:

- určuje ověřovateli zápisu p. Vybíralovou a p. Klímovou,
- schvaluje doplnění programu o bod záměr prodeje pozemku,
- schvaluje program zasedání zastupitelstva,
- bere na vědomí zápisy z jednání rady městyse č. 23 až 25,
- schvaluje rozpočtové úpravy č. 23 z roku 2011 a rozpočtové úpravy č. 1 a 2 z roku 2012,
- schvaluje výběr zhotovitele na akci „Zámecká kaple – konzervace a zajištění stropu a krovu“ na základě výsledků výběrového řízení,
- schvaluje návrh smlouvy o dílo na akci „Zámecká kaple – konzervace a zajištění stropu a krovu“ s firmou Archatt památky, spol. s r. o. Třebíč a pověřuje starostu jejím podpisem,
- schvaluje záměr prodeje pozemku p.č. 3542/13 trvalý travní porost o výměře 100 m²,
- ukládá připravit podklady pro výběrové řízení na ředitele ZŠ a připravit podklady pro sjednocení ZŠ a MŠ Budišov, termín do konce března 2012, zodpovídá rada městyse.

Ing. Ladislav Dokulil místostarosta, Petr Piňos starosta

Usnesení č. 10 ze zasedání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 27. 3. 2012

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů

Vypuštěné údaje a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Návrh usnesení

zastupitelstvo městyse:

- určuje ověřovateli zápisu Ing. Švaříčkovou a p. Kašpara
- schvaluje program zasedání zastupitelstva
- bere na vědomí zápisy z jednání rady městyse č. 26–29
- se ztotožňuje s vyhlášením výběrové řízení na ředitele ZŠ
- ukládá zajistit prohlídku ZŠ a MŠ ve středu 4. 4. 2012 v 17 hodin, zodpovídá starosta, termín ihned
- ukládá připravit podklady pro eventuelní sloučení ZŠ a MŠ, zodpovídají všichni zastupitelé, termín do příští schůze zastupitelstva
- ukládá připravit setkání důchodců od 70 let věku, zodpovídají Kašpar, Vybíralová, Švaříčková

Ing. Ladislav Dokulil místostarosta, Petr Piňos starosta

Územní plán Budišov

V roce 2015 skončí platnost územně plánovacích dokumentací, schválených do konce roku 2006, tedy i Územního plánu obce Budišov. Bez platného územního plánu by se zastavila téměř všechna výstavba v městysi. Řešením by mohla být úprava dosavadního územního plánu podle nových předpisů, což by však znamenalo, že by nebylo možné uplatnit žádné podstatné změny.

Již nyní jsou však na úřadě městyse návrhy občanů na územní změny oproti dosavadnímu plánu a samo zastupitelstvo by navrhlo leccos změnit. Proto na svém zasedání 19. června 2012 rozhodlo o pořízení nového Územního plánu Budišov. Pokud bude do září vyhotoveno zadání, budeme moci Kraj Vysočina žádat o dotaci, takže to ani nebude finančně náročné. Schválení nového územního plánu se předpokládá v roce 2014. (Pokud bychom čekali až na rok 2015, mohli bychom se dostat do problémů se schvalováním návrhu, protože bude velmi mnoho obcí, které do toho roku budou potřebovat schválit svou územně plánovací dokumentaci a všechny schvalovací orgány budou velmi vytíženy.)

Nároky tato změna však bude klást na občany městyse. Po vydání nové územně plánovací dokumentace bude velmi obtížné uplatnit jakékoliv změny, takže bude třeba návrhy na případné úpravy a změny podat v průběhu zpracování návrhu plánu písemně Radě městyse Budišov. Podstatné územní a koncepční změny budou zapracovány do zadání plánu, takže je lze navrhovat nejpozději **do 31. července 2012**. Lokální změny se dají uplatnit v průběhu zpracování a schvalování dokumentace, zejména v rámci projednávání návrhu. O termínech projednávání budou všichni vždy včas informováni.

Proto je nutné, aby si všichni rozmysleli své budoucí plány v katastrálním území Budišov, zejména novou výstavbu, a včas své připomínky a návrhy změn podali na úřad městyse. Další změny brzy po schválení návrhu nebudou možné.

Za Zastupitelstvo městyse Budišov určený zastupitel ve věci pořizování Územního plánu Budišov

Ing. Ladislav Dokulil, místostarosta

BUDIŠOVSKÝ ZÁMEK JINAK

Městys Budišov a Moravské zemské muzeum v Brně

Vás zvou na **netradiční večerní prohlídky budišovského zámku**
s doprovodnými akcemi

Dechovka **ROUCHOVANKA** a country skupina **MEANDER**
výstava v domku zahradníka (budišovská korouhev, tasovská rotunda, poutní místo Pyšel)
ukázky lidových řemesel
sokolnictví
vyhlídkové lety vrtulníkem
občerstvení

V sobotu 30. června 2012 od 15 hodin v zámku a na nádvoří
13 až 15 hodin den otevřených dveří ČOV Budišov

ZPRÁVY

Už jste někdy vyběhli na Praděd?

Někteří žáci naší školy ano. Podařilo se jim to v rámci aktivity školního parlamentu „Výstup na horu“, který se uskutečnil 28. 3. 2012 jako druhý ročník „výstupu“. Tato akce spadá do projektu Perspektiva II aneb učíme s projekty z grantového projektu OPVK, který je financován z rozpočtu ČR a EU.

Zúčastnilo se ho 90 dětí z prvního i druhého stupně. Princip výstupu byl běh či chůze po schodech.

Start začínal v nejnižším podlaží školy a trasa představovala 60 schodů, to je asi 10 m výškového rozdílu.

Každý počet vyběhnutých schodů určoval nějakou metu, např. Pyšelská Horka, ZŠ Budišov, Mařenka, Devět skal, Praděd, Lysá hora, Sněžka. Výstup se počítal od 0 m nadmořské výšky (od hladiny moře).

Bylo až překvapující, kolik dětí mělo chuť vyzkoušet si své fyzické možnosti. Někteří si sáhli až na dno svých sil. Vzájemně se „hecovali“, počítali si výstupy a cíleně chtěli zvýšit svůj výstup o každý schod, metr, úroveň.

Soutěž trvala tři hodiny a ne všichni byli ochotni výstup ukončit.

Nejeden žák odcházel s puchýři, řádně procvičenými koleny a stehenními svaly. Vždyť pro výstup na Praděd bylo zapotřebí vyběhnout schody 150×.

A kdo se stal nejlepším borcem?

Za první stupeň to byli Michal Večeřa a Míša Homolová.

Za druhý stupeň Matěj Křeček, Marek Šmíd, Robin Vít a Lucie Dobrovolná.

Závěrem bych ráda podotkla, že není pravda, že děti nerady sportují. Rády předvádějí své fyzické síly a obratnost.

Jen je potřeba jim dát dostatek podnětů, prostoru a příležitostí.

A to je výzva pro nás dospělé, kteří pracujeme s mládeží.

Nedá se „něco“ dělat jinak a lépe? Věnujeme zdraví, pohybu sami dostatek času tak, abychom byli příkladem pro mladé?

Jaký je náš životní styl?

Věřím, že počítačový „guru“ není jediný fenomén, který dnešní mladou generaci láká a ovlivňuje.

Za projekt Perspektiva II aneb učíme s projekty asistent manažera

Jana Smrčková

Divadelní spolek Křemen opět v Budišově

Přes téměř letní počasí si hrstka diváků nenechala v sobotním podvečeru 28. dubna ujít setkání se sympatickými divadelníky z Bosonoh. Ti krátce po premiéře přivezli původní divadelní hru Šárky Fenykové Kurz efektivního rodičovství. A cože se pod tímto krkolomným názvem skrývá?

V komedii ze současnosti se vedle krize manželů středního věku hra soustředila na konflikt mezi rodiči a jejich dospívajícími dětmi. Dějem prostupovaly kromě neustálého zvonění mobilního telefonu rady všech zúčastněných, jak se z postupně se vyhrocující

zápletky, vzniklé mnohdy nedorozuměním, dostat ven. Výsledkem je hrozící odebrání dětí rodičům, které pomůže všem otevřít oči a nalézt cestu jedněch k druhým.

Závěrečný potlesk, který se poloprázdným sálem rozléhal, se stal nejen pro ochotníky z Bosonoh pozvánkou na příští setkání.

Počasi čarodějnicím přálo

Letošnímu již 11. Sletu čarodějnic předcházelo hlášení místního rozhlasu o nebezpečí vzniku požáru při příletu čarodějnic. Na vině byla dlouho trvající vedra. Naštěstí k požáru nedošlo. Nebezpečí však hrozilo z jiné strany. Čarodějnicím při průjezdu částí Budišova vlály šosy a různě potrhane sukne blízko drátů kol, na kterých se pohybovaly, košťata a někdy i hrábě při této jízdě pocit bezpečí rovněž nevyvolávaly. Pod Hrázku ve zdraví nakonec dorazily všechny, dokonce i ta jedoucí na dnes již historickém malém motocyklu Pionýr.

Klidu se nedočkaly ani na parketu, kde v rámci módní přehlídky musely během krátké chvíle upoutat pozornost velkého množství diváků posilněných čarodějnickým gulášem a většinou i pivem.

Nakonec byla všechna úskalí překonána a fazole coby hlasy našly své místo v kelímcích s čísly jednotlivých čarodějnic. Sečtení jak fazolí (miss diváků), tak hlasů poroty umožnilo vystoupat třem nejlepším čarodějnicím na stupně nejvyšší.

Při závěrečném opékání špekáčků spojeném se zábavou za doprovodu repro-hudby, kdy se mezi čarodějnicemi proplétaly a řádily děti, všichni slíbili, že se Pod Hrázku setkají příští rok opět.

Již tradičně druhý květnový víkend u příležitosti Dne matek uspořádala ZŠ Budišov v kulturním sále besídku určenou pro širokou veřejnost. Přestože každoročně bývá tato akce hojně navštěvována, letošní účast byla rekordní. Těsně před čtrnáctou hodinou, kdy byl sál naplněn, přicházeli další a další návštěvníci. Nakonec se všichni nějak vměstnali a akademie mohla začít. Mnohé děti byly tak početným obecnstvem opravdu zaskočený a tréma vykonala své, přesto si myslím, že se žáci své úlohy zhostili na výbornou. Básně střídaly scénky, pohybově taneční vystoupení, zpěv sólový i společný, hra na housle, flétny i klávesy...

Vystoupení se zúčastnilo bezmála 180 žáků od těch nejmenších až po vycházející deváťáky, kteří nostalgicky zavzpomínali na období, kdy je maminky učily první krůčky. Jedna aktivita bez zbytečného zdržování střídala další, a než se obecnstvo nadálo, besídka byla u konce. Dlouhotrvající potlesk byl dětem odměnou za odvedenou práci a taky důkazem, že se vystoupení přítomným opravdu líbilo. A kdo to nestihl letos, může přijít příště. Školní akademie u příležitosti Dne matek se koná každý rok.

Mgr. Vladimíra Stará

Den muzeí

Dnem muzeí na budišovském zámku již po sedmnácté prováděli žáci budišovské školy. Letos to byla čistě „dámská jízda“. Elán, se kterým se dívky pustily do práce, mě velmi potěšil. Samy vymyslely a také si vyrobily vizitky s logem – zvířátkem. Čtyřtýdenní příprava, během které si připravily texty a také se učily překonávat ostych z vystoupení na veřejnosti, se nám vyplatila.

Návštěvníci – přišlo jich 222 – byli tímto zpestřením potěšeni a práci mladých průvodkyň náležitě ocenili pochvalnými zápisy v návštěvní knize. Za tuto nezištnou práci byly odměněny drobným dárkem z muzea a dobrými koláči od průvodkyň. Za městy Budišov, který již tradičně tuto akci sponzoruje, přišel poděkovat a předat knižní dar místostarosta Ing. Ladislav Dokulil.

Pokud jste nestihli náš zámek navštívit o Dni muzeí, přijďte 30. 6., kdy bude v rámci akce městyse zámek otevřen i v noci a opět vás provedou mladí průvodci.

První řada zleva: Kamila Košová, Nikol Machátová, Iveta Mrňová, Simona Trnková, Petra Talábová, Lenka Ležáková, Tereza Rojková, Marcela Karasová a Jana Pavlíčková
Horní řada zleva: Margita Benáčková, Dominika Svobodová, Kateřina Smejkalová, Kamila Ležáková, Eva Nováčková a Iveta Nováčková

Po namáhavém dni se průvodkyně s chutí zakously do dortů, které přinesly Kamila, Katka a Petra

Jana Pavlíčková – průvodkyně

Letošní cykloturistický výlet proběhl v sobotu 19. května 2012. Účast byla sice o něco menší, ale i tak 37 budišovských cyklistů bylo spokojených.

Celkem téměř 200 cyklistů vyrazilo na 9. ročník Na-Bu-Ko.

Slunečné, i když trochu větrné počasí vylákalo jednotlivce, celé rodiny, ale i pracovní kolektivy, na 9. ročník oblíbeného cykloturistického výletu Na-Bu-Ko (Náměšť, Budišov, Koněšín). Tradičně nejvíce byly voleny trasy 25 a 50 km, našlo se ale i 19 jezdců, kteří si vyšlápli na 100km okruh. Šlapalo se tedy nejen kolem těchto tří obcí, ale i kolem Mohelna, Dalešic nebo Velkého Meziříčí. V cíli na každého čekalo pohoštění, diplomy a pozornosti od sponzorů. Kdo projel Náměští, dostal i fotku z Polaroidu. Partnerem této akce je po celých 9 let Skupina ČEZ, pořadajícím pak KDU-ČSL Náměšť a Budišov a obec Koněšín.

Nikomu se nic zdravotně – kromě únavy – nepříhodilo, a tak se lze pouze radovat z krásných zážitků a těšit se na jubilejní 10. ročník, na který chystají pořadatelé zajímavé překvapení.

Součástí letošního ročníku byl také sběr „KOLA PRO AFRIKU“. Více informací na www.kolaproafriku.cz.

Jaroslav Hrubý, Jiří Švaříček, Hana Žáková

Kola pro Afriku v Náměšti nad Oslavou

A ještě rekordní korouhev

Plastika na věži kostela Nanebevzetí Panny Marie a sv. Gotharda je od 18. května 2012 zapsána v Databázi českých rekordů agentury Dobrý den v Pelhřimově a měla by se tedy objevit ve 4. vydání České knihy rekordů, které by mělo vyjít v říjnu 2012.

Opravy, obnova a pozlacení korouhve získaly ocenění i v 8. ročníku ankety Zlatá jeřabina Kraje Vysočina o nejlepší počín v kategorii Péče o kulturní dědictví, kde se obnova korouhve, kterou zajišťovala Římskokatolická farnost Budišov ve spolupráci s městysem Budišov, umístila na 3. místě.

Je to pro nás velký úspěch, skončili jsme hned za obnovou zámku v Brtnici, což je velmi populární aktivita, a za restaurováním maleb v klášteře v Nové Říši, kam směřuje mnoho věřících i turistů, a určitě neměli nouzi o hlasy. O to víc patří díky všem, kdo se hlasováním zasloužili o to, že naše korouhev skončila i před Jihlavou, Telčí a jinými městy.

Ve čtvrtek 31. května 2012 v Oblastní galerii Vysočiny v Jihlavě proběhlo slavnostní předání cen. Ještě předtím se v Budišově natáčel video-spot, který se na slavnosti promítal. Budišovský farář P. Václav Novák byl v té době v nemocnici, takže jej narychlo musel zastoupit starosta Petr Piňos. Ale na vlastním předání již byli oba, takže cenu společně za farnost i městyse Budišov od radního kraje Tomáše Škaryda přijali. Přítomni byli i hejtman kraje MUDr. Jiří Běhounek, radní Marie Kružíková a senátor RNDr. Miloš Vystrčil.

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě
(v první řadě hejtman Kraje Vysočina a senátor Vystrčil)

Zleva Tomáš Škaryd, P. Václav Novák a Petr Piňos

Výsledky ankety Zlatá jeřabina:

a. Kulturní aktivita (celkem v celé kategorii 3135 hlasů)

1. Trampský širák 2011 – 8. ročník festivalu ve Štokách (776 hlasů)
2. Brtnické kovadliny – 7. mezinárodní setkání uměleckých kovářů v Brtnici (336 hlasů)

3. Noc na Karlštejně – divadelní představení v Třešti (256 hlasů)

b. Péče o kulturní dědictví (celkem v celé kategorii 2680 hlasů)

1. Brtnice – Postupná obnova a zpřístupnění zámku (357 hlasů)
2. Nová Říše – Restaurování maleb v klášterním kostele sv. Petra a Pavla (331 hlasů)
3. Budišov – Restaurování korouhve z věže kostela sv. Gotharda (265 hlasů)

další pořadí v této kategorii

4. Jihlava – Navrácení sochy T. G. Masaryka
5. Sopoty (Sobíňov) – Restaurování varhan v kostele Navštívení Panny Marie
6. Příbyslav – Restaurování varhan v kostele sv. Jana Křtitele
7. Žirovnice – Obnova a revitalizace zámeckého pivovaru
8. Jihlava – Celková obnova kostela Povýšení sv. Kříže
9. Herálec (okr. Havlíčkův Brod) – Celková rekonstrukce zámku
10. Telč – Obnova zámecké konírny
11. Vyskytná (okr. Pelhřimov) – Celková obnova dřevěné zvonice
12. Havlíčkův Brod – Obnova Štáflovy chalupy
13. Valeč – Obnova sgrafitové fasády zámku
14. Kamenice nad Lipou – Restaurování hlavního oltáře v kostele Všech svatých

15. Jihlava – Obnova a rekonstrukce sloupu se sochou Panny Marie u studánky v lokalitě „Na Skalce“
16. Římov – Restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého
- 17.–18. Častrov – Obnova šindelové střechy fary
- 17.–18. Velké Meziříčí – Oprava fasády vnitřního nádvoří zámku
19. Humpolec – Celková obnova fasády synagogy
20. Havlíčkův Brod – Postupné restaurování lunetových obrazů z bývalého kláštera augustiniánů
21. Jimramov – Obnova budovy radnice
- 22.–23. Třebíč – Rekonstrukce domu Seligmanna Bauera pro potřeby Židovského muzea
- 22.–23. Okříšky – Restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého
24. Studnice (okr. Žďár nad Sázavou) – Obnovení tzv. Červeného kříže
25. Nový Studenec (Ždírec nad Doubravou) – Celková obnova výklenkové kapličky
26. Plandry – Obnova šindelových střech objektů v areálu kaple sv. Jana Nepomuckého
- 27.–28. Dalešice – Restaurování sochařské výzdoby brány zámku
- 27.–28. Březina (Hořepník) – Obnova zámecké kaple
29. Heřmanice – Obnova střechy kostela sv. Bartoloměje
30. Stařeč – Celková obnova fasády kostela sv. Jakuba

Ladislav Dokulil

Náměšť s Bíteší v Budišově

Ale cože se to tam dělo? Inu, klasická, lidová i moderní taneční vystoupení se líbila i nám, kteří nejsme v oboru zrovna znalci. Atmosféra po některých vystoupeních připomínala rockový koncert, přičemž kvalita předvedených tanců si nezdala se skutečnými profesionály. Díky (opravdu) tomu, že se starosta nemohl dostavit, jsem při jeho zastupování na této akci všechno předvedené viděl – a byl to zážitek.

Díky všem účinkujícím, panu učitel Petru Zenklovi, který to „zavinil“, i ředitelce školy v Náměšti Mgr. Jarmile Bikárové, která to vše uváděla.

Ladislav Dokulil

Krása zůstává navzdory všemu jedním z nejmocnějších projevů života.

Bohuslav Reynek

Z HISTORIE

Zmizelá budišovská příjmení II

Friedmannovi a Inwaldovi

Julius Friedmann

Stejně jako u Obrdlíkových, tak i u Friedmannových, potažmo Inwaldových, pomohla tyto rodiny objevit fotografie. Pózuje na ní s puškou a loveckým psem Julius Friedmann. Tento pozdější věhlasný lékař působil jako vedoucí lázeňský doktor (srdcař) v Karlových Varech. Během války emigroval do Spojených států amerických. Po válce se do Karlových Varů navrátil a ve svém oboru pokračoval.

Friedmannovi bydleli v Budišově č. p. 69 (později domek Hedejů, Lysáků a nyní Jašků). Z živnostenského listu lze vyčíst, že Teresie Friedmannová, roz. Feldmannová, se narodila v roce 1862. Od 16. 6. 1897 do 27. 12. 1901 vlastnila v č. p. 69 obchod s potravinami, prodej petroleje, cukru, kávy a koření a od 5. 5. 1902 (zřejmě do roku 1919) přešel tento obchod na obchod se smíšeným zbožím.

Friedmannovi (o manželu Teresie Friedmannové není k dispozici žádný záznam) měli tři děti. Dva syny Ing. Alfreda Friedmanna, MUDr. Juliusa Friedmanna a dceru Františku (nar. 1881) později provdanou Inwaldovou. Právě ona převzala po matce od 11. 2. 1919 do 25. 5. 1919 obchod. Navíc je v domě č. 69 na živnostenském listě veden od 28. 7. 1911 obchod s dobytkem, jež provozoval manžel Františky, Julius Inwald.

Terezie Friedmannová se přestěhovala (zřejmě k někomu z dětí) do Velkého Meziříčí, kde také, ve věku 62 let, roku 1923 zemřela. Na jejím parte jsou vedle jejích dětí a zetě Julia Inwalda uvedeny i vnučky Gretička, Lydie a Věra Friedmannovy a Eliška a Helena Inwaldovy. O Elišce Inwaldové se dochoval doklad z jejího svatebního oznámení, sňatek uzavřela s Leošem Braunem pocházejícím z Rudíkova. Jejich svatba se uskutečnila v červnu 1932 v izraelské synagoze ve Velkém Meziříčí.

Tím stopy po rodinách Friedmanově a Inwaldové v Budišově končí.

Dům č. p. 69 koupil Jan Hedeja (nar. 1879), jež má v živnostenském listě uvedenou od 15. 5. 1919 do 31. 3. 1949 živnost sedlářství. Od 7. 2. 1931 do 20. 9. 1937 figuruje v domě č. p. 69 živnost nákladní doprava Jana Hedeji ml. (nar. 1905).

Karel Pavlíček

Velkostatek

Těžiště velkostatku v tomto století před pozemkovou reformou leželo v hospodářství a v lihovarech. Celková plocha panství činila 1270 ha 7 a. Byla rozdělena takto:

pole	519 ha 45 a
louky	79 ha 94 a
zahrady	11 ha 96 a
rybníky	24 ha 29 a
pastviny	115 ha 85 a
lesy	513 ha 16 a
stavební plocha	5 ha 16 a
neproduktivní půda	23 a

Od velkostatku Náměšť nad Oslavou byl pronajat dvůr Spálená (150 ha) a od velkostatku Třebíč Nový dvůr (115 ha). Centrem byl Budišov, kde bylo sídlo ředitelství, lihovar, pila, hlavní sýpky a dílny pro opravu zemědělských strojů. Celé panství se rozkládalo v 9 politických obcích a bylo rozděleno do dvorů, několik dvorů tvořilo vyšší organizační jednotku, tzv. distrikt. V Tasově byl druhý lihovar a cihelna, tento okrsek

neboli distrikt byl pro větší vzdálenost od roku 1898 spojen 8 km dlouhým telefonním vedením.

V průměru bylo používáno 44 % polí pro tržní plodiny (pšenice, žito, ječmen, oves, brambory atd.) a 56 % polí pro krmné rostliny (jetel bílý, jetel červený atd.). Práce byly obstarávány pomocí stálých služebníků (deputátníků) a dělníků za denní plat. Za denní plat byl zaměstnán po celý rok menší počet pracovníků, větší část tvořili sezonní dělníci. Velkostatek měl k dispozici zemědělské stroje, z největší části pocházely od vídeňské firmy Hofherra Schrantz, byly to: dvě parní točící garnitury a přístroj na mlácení jetele, 6 cepovacích (mlátících) strojů, žačky na obilí a trávu, potom brána (Hollingworth), Sackovy pluhy, harky, háky, těžké brány a jiné nářadí. Na všech dvorech byly řezačky, žentoury, čistící mlýny, trieury.

Tažný dobytek se choval v každém distriktu:

Budišov – 8 párů koní, 10 párů volů

Nárameč – 4 páry koní, 8 párů volů

Tasov – 5 párů koní, 11 párů volů

Chov užitkového dobytka byl zastoupen také ve všech distriktech:

Budišov – 54 krávy, 3 býci, 70 telat, 400 mateřských ovcí, 35 beranů, 330 jehňat

Nárameč – 70 krav, 2 býci, 20 býčků, 200 dvouletých ovcí

Tasov – 60 žirných volů, 350 žirných ovcí, 350 jedno nebo dvouletých ovcí

Na velkostatku se pěstovaly ovce Elecloral a Negretti, vyznačovaly se jemností a stejnou délkou vlny. Na počátku tohoto století vlastnil majitel nejlepší stádo ovcí na Moravě. JUDr. Richard Baratta-Dragono před první světovou válkou postavil ještě

lihovar v Náměči, neustále nakupoval moderní zemědělské stroje. Velkostatek Budišov patřil mezi hlavní množitelské stanice žita Lochovova, dále velká pozornost byla věnována množení brambor. Ročně se prodalo 12–18 vagonů sadby originální a jedné přesazené. Za zmínku stojí to, že v Tasově v roce 1873 byla postavena první Hentzeova parní aparatura na Moravě a v roce 1900 byla ještě v provozu.

Co se týče rybníkářství, již během 19. století rybníků ubývalo. Za života Stettenhofena měl Budišov 300 jiter rybníků v roce 1800, v roce 1854 to bylo již jen 57 jiter (1 jitra = 27,56 a). Pokles pokračoval i v pozdějších letech, takže v roce 1902 je uváděno na budišovském panství 18 rybníků s celkovou výměrou 38 ha 19 a. Reforma rybníčního hospodaření počátkem tohoto století je na Budišovsku spojena se jménem ředitele velkostatku Fojtíka, který po vzoru ředitele Tikala v Náměšti, ředitele Hainische v Třebíči, lesníka Matěje Pavlíčka ve Velkém Meziříčí nebo nadlesního Jindřicha Zopfa na Moravci se snažil o nové povznesení budišovského rybníkářství.

Lesy v okolí byly rozděleny na dva revíry, revír Oslava (292,28 ha) a revír Obora (241,25 ha). Jako lesní personál fungoval nadlesní, jeden lesník a šest hajných. S lesnictvím byla spojena myslivost, vyskytovalo se zde hojně srnců, zajíců, tetřivků, bažantů a koroptví.

Pozemková reforma přidělila drobným nabyvatelům v polovině dvacátých let 590 ha veškeré půdy, budišovští obdrželi celkem 87,03 ha pozemků. Pět zbytkových statků zůstalo velkostatkáři (Budišov, Holeje, Obora, Oslava, Nový dvůr). Z lesního hospodářství mu bylo ponecháno 551,05 ha, dále lihovar a pila v Budišově. Lihovary v Náměči a Tasově byly přiděleny do vlastnictví Družstevního lihovaru. Cihelna a mlýn v Tasově a pila v Dolních Heřmanicích byly odprodány.

Z tohoto období se dochovala zpráva, která svědčí o celkem dobrých vztazích mezi obcí a velkostatkem. V květnu 1925 došlo k pronajmutí obecní honitby velkostatku na 12 roků (od 1. 1. 1926 do 31. 12. 1937) za obnos 500 Kč ročně. S podmínkou, že bude pro obec majitel velkostatku držet 12 roků dva plemenné býky, kteří budou k dispozici majitelům krav za roční nájemné 2500 Kč.

Hospodářská situace velkostatku se v druhé polovině dvacátých let podstatně zhoršovala, Baratta několik let vedl korespondenci s ministrem financí v Praze, se zemským finančním ředitelstvím v Brně a s berním úřadem v Třebíči, žádal odpis dlužných položek z majetku, tak i z daňových nedoplatků nebo žádal případné splátky z menší částky v příznivých lhůtách. Tato situace se ještě zhoršovala v období velké hospodářské krize. O tom svědčí následující citace: Čistý příjem z hospodářství a lesů za hospodářský rok 1930 obnášel 116 736 Kč, který však pohltily úplně úroky z dluhu, takže na vlastní živobytí domácnosti nezbylo nic a muselo se toto krýti dalším dluhem, který vzrostl již nad poměry. Za více jak tři roky trvající krize v zemědělství a notorické neúrody letošního roku jakož i živelných pohrom v lesích stává se podnik ještě více pasivní a proto dluhy se stále stupňují. Tato situace se prakticky již nezlepšila a vedla téměř k úplnému zhroucení velkostatku. V třicátých letech byl stále v provozu lihovar asi osm měsíců v roce. Byl zde jeden parní stroj HP 10, provoz obstarávali čtyři zaměstnanci, jeden administrativní pracovník, správce a tři nebo dva dělníci. Pila byla v provozu asi 30 půldnů v roce a v letech 1935–36 byla mimo provoz. Syn Karel Baratta-Dragono zastával funkci vedoucího úředníka, jinak se uvádí počet čtyřiceti cizích

zaměstnanců, mezi něž patřili úředníci, zřizenci, deputátníci a asi 30–120 sezonních nádeníků.

Veškeré veřejné činnosti JUDr. Richard Baratta-Dragono zanechal, pouze se dochovaly zprávy, že v třicátých letech se zúčastňoval zasedání železniční rady v Brně, které byl stále členem. V roce 1938 byl za své zásluhy v zemědělství během celého hospodaření na budišovském velkostatku jmenován členem Československé zemědělské akademie.

Velkostatek

	orná půda	louky	pastviny
Hospodářský okrsek Budišov			
Zámecký dvůr	91,43 ha	18,14 ha	9,18 ha
Holeje	86,77 ha	0,48 ha	18,05 ha
Spáleniny	140,64 ha	–	15,80 ha
Hospodářský okrsek Nárameč			
Topol	49,30 ha	0,42 ha	7,50 ha
Obora	66,13 ha	20,89 ha	10,63 ha
Nový dvůr	88,13 ha	14,92 ha	10,88 ha
Hospodářský okrsek Tasov			
Tasov	65,30 ha	11,40 ha	18,15 ha
Zhoř	75,15 ha	2,87 ha	4,61 ha
Oslava	26,15 ha	2,47 ha	7,89 ha
Heřmanice	75,37 ha	10,08 ha	4,96 ha

Materiály:

Písemnosti velkostatku jsou uloženy ve Státním oblastním archívu v Brně. Jsou dva fondy týkající se tohoto problému – fond F 143, Velkostatek Budišov a fond G 193, Rodinný archív Barattů – Dragono 1637–1945.

Baratta – Dragono, R.: Die Herrschaft Budischau in Mahren, Brünn 1900

Noviny a časopisy

Stráž, ročník 1920–1938

archiv redakce

Legionáři z Budišova

Po nějaké době se na stránky Budišovského zpravodaje opět vrací přehled československých legionářů z let 1914 až 1920, kteří měli nějakou vazbu na Budišov, byli místními rodáky, měli budišovskou domovskou příslušnost nebo v Budišově alespoň nějakou dobu žili. Nemůže si samozřejmě činit nárok na úplnost, ale přesto snad můžeme říci, že naše poznání na tomto poli v poslední době pokročilo. Přehled je členěn na dvě části, v první jsou uvedeni v abecedním pořadí legionáři z Budišova, v druhé čtyři legionáři pocházející z Mihoukovic. Rozsah údajů, které se u jednotlivých legionářů podařilo zjistit, je samozřejmě různý, proto se také liší i rozsah těchto miniportrétů. V pramenech se často vyskytovaly rozporné informace (např. o datu narození, vstupu do československého vojska atd.), v takovém případě jsou variantní údaje uvedeny v poznámce.

Vlastislav Valda

Legionáři při slavnostním pochodu v Budišově
(foto archiv Miloslavy Pospíšilové)

Budišov

Adam Eduard se narodil 11. března 1895 v Budišově jako syn hlídače na stanici státní dráhy v Budišově. Před odchodem do války byl studentem. V rakousko-uherské armádě sloužil jako desátník pěšího pluku č. 8, do ruského zajetí se dostal 14. září 1914 u Javorova. Do československého vojska se přihlásil v Žitomiru 16. července 1917, zařazen do něj byl 6. prosince 1917. Nejprve sloužil v 1. střeleckém pluku Mistra Jana Husi, poté u plukovní hudby 3. střeleckého pluku Jana Žižky z Trocnova a nakonec jako desátník u nemocnice č. 4. Demobilizován byl 3. ledna 1921. Zemřel asi v roce 1927, údajně na následky nemoci přinesené z války.

Čech František se narodil 13. září 1897 v Budišově¹ jako syn čeledína v panském dvoře Ignáce Čecha. Od roku 1901 žila rodina Čechových v Mohelně na panském dvoře. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák u blíže neznámého pěšího pluku. Do italského zajetí se dostal 23. srpna 1917 u Jeleniku. Do československého vojska se přihlásil 19. října 1917 v Padule, zařazen do něj byl 28. dubna 1918. Jako střelec 3. roty

¹ Jako rodiště se uvádí též Mohelno a jako datum narození též 13. září 1896.

31. střeleckého pluku sloužil až do konce roku 1919, poté přešel k četnictvu. Jako četník sloužil ve Fryštátu, později jako četnický štábní strážmistr v Čadci na Slovensku, odkud musel po 14. březnu 1939 odejít.

Holič František se narodil 28. února 1883 v Budišově jako syn kožešníka Norberta Holiče, rodáka z Osova u Hradce Králové. Na začátku světové války žil v Paříži, kde se také přihlásil do francouzské cizinecké legie, v jejímž 1. pluku sloužil od 22. srpna 1914 do 16. srpna 1916.

Horký Josef se narodil 3. března 1893 v Budišově-Kundelově jako syn dělníka na dráze a domkaře Karla Horkého. Před světovou válkou pracoval jako pomocník v zahradnictví, později se živil jako rolník. V rakousko-uherské armádě sloužil jako zeměbravec v zeměbraneckém pluku č. 14, do ruského zajetí se dostal 23. listopadu 1914 u Krakova. Do československého vojska se přihlásil v Omsku 1. června 1918 a o tři dny později byl zařazen do 6. roty 6. střeleckého pluku Hanáckého jako střelec. Do vlasti se vrátil v červnu 1920, činnou vojenskou službu ukončil 20. června 1920, demobilizován byl 30. září 1920.² Byl vyznamenán Československým válečným křížem 1918. V poválečných letech se stal členem velkomeziříčské jednoty Československé obce legionářské.

Horký Ladislav se narodil 27. června 1897 v Budišově-Kundelově; mladší bratr Josefa Horkého. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák v jihlavském pěším pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal 16. června 1916 u Podhájců. Do československého vojska se přihlásil 7. února 1917, zařazen do něj byl 29. března 1917 jako střelec záložního praporu. Dne 14. května 1917³ spáchal sebevraždu v Bobrujsku, pohřben byl tamtéž.

Hort Josef se narodil 15. března 1884 v Budišově, domovským právem však náležel do Nového Jičina. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák těšínského pěšího pluku č. 100. Do zajetí se dostal 21. srpna 1917 u Sela (Konstanovic), do československého vojska v Itálii se přihlásil 18. dubna 1918 v Padule. Zařazen do něj byl o tři dny později jako střelec 33. střeleckého pluku. Demobilizován byl 31. července 1919.

Chytka František se narodil 21. března 1894 v Budišově, domovským právem však náležel do Čikova. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák v jihlavském pěším pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal 28. prosince 1914 u Tarnova. Do československého vojska se přihlásil 27. července 1917 ve Vrchních Mulách v Permské gubernii, zařazen do něj byl 8. srpna 1917. Nejprve sloužil jako střelec v 8. střeleckém pluku Slezském, později jako úderník v 1. úderním praporu. Demobilizován byl 13. listopadu 1920. Později sloužil jako četnický strážmistr v Brně-Medlánkách.

Janoušek Josef se narodil 16. března 1892⁴ v Hodově jako syn podruha a později dělníka na budišovském nádraží Jana Janouška. V Budišově rodina žila od roku 1902. Josef Janoušek před I. světovou válkou pracoval ve Vídni jako krejčovský pomocník. V rakousko-uherské armádě sloužil jako myslivce v praporu polních myslivců č. 17, do

² Jako datum demobilizace se uvádí též 30. říjen 1920.

³ Jako datum úmrtí se uvádí též 15. května 1917.

⁴ Jako datum narození se uvádí též 17. a 19. březen 1892.

ruského zajetí se dostal 15. června 1916 u Kozína. Do československého vojska se přihlásil 7. ledna 1917, zařazen do něj byl 29. března 1917. Sloužil jako střelec, později desátník 12. roty 1. střeleckého pluku Mistra Jana Husí. Do vlasti se vrátil s druhým transportem 1. střeleckého pluku lodí *Trás-os-Montes* 6. února 1920. Demobilizován byl 14. června 1920.

Kledus František se narodil 23. června 1878⁵ v Okarci. Domovským právem patřil do Budišova, později do Milešína ve žďárském okrese. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák v jihlavském pěším pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal 15. července 1915 u Sokalu. Do československého vojska se přihlásil v Konstantinově v Jekatěrinoslavské gubernii, zařazen byl 5. ledna 1918 do 1. záložního pluku, později sloužil jako střelec ve 4. střeleckém pluku Prokopa Velikého. Demobilizován byl 3. června 1920.

Klusáček Josef se narodil 25. února 1895 v Budišově, před I. světovou válkou žil v jeho místní části Mihoukovicích a živil se jako zemědělský dělník. V rakousko-uherské armádě sloužil jako myslivec v praporu polních myslivců č. 25, do ruského zajetí se dostal 7. září 1915 u Tarnopole. V zajetí byl naposledy držen v Bobrovu ve Voroněžské gubernii. Do československého vojska se přihlásil 9. května 1918 v Serdobsku a o šest dní později byl zařazen do 7. roty 4. střeleckého pluku Prokopa Velikého jako střelec. Se svou jednotkou prodělal mimo jiné boje v Penze, u Lipjag, Volky, Samary, Buzuluku i krvavé a zoufalé boje na nikolajevské frontě. Dne 16. května 1919 byl jako invalida určen k odeslání do vlasti a evakuován s 21. transportem lodí *Titan* 15. dubna 1920. Po návratu zůstal v aktivní službě v československé branné moci jako poddůstojník, sloužil na Slovensku. Ve třicátých letech se usadil v Brně-Tuřanech. Za okupace se zapojil do domácího odboje, působil v Obráně národa a byl dva roky vězněn. Zemřel 26. května 1972 v Holáskách, pochován je na hřbitově v Tuřanech.

Kostecký Emil (Emanuel) se narodil 17. června 1884⁶ v Budišově jako syn rolníka a majitele řeznictví a hostince. Před světovou válkou žil v Budišově a pracoval jako zámečnický pomocník. V rakousko-uherské armádě sloužil jako zeměbranec v zeměbranceckém pluku č. 14, do ruského zajetí se dostal 11. září 1914 u Tomašova. Do československého vojska se přihlásil 1. října 1917 v Rybinsku v Jaroslavské gubernii a 9. října 1917 byl zařazen do záložního pluku jako střelec. Později sloužil v 1. rotě 2. střeleckého pluku Jiřího z Poděbrad. Demobilizován byl 7. srpna 1920. Později žil ve Vlašimi.

Kratochvíl Jan se narodil 16. února 1887 v Lesonicích, ale již od následujícího roku žila rodina Kratochvílových ve Starči a Janův otec pracoval v koželužské továrně, pravděpodobně v Borovině. Jan Kratochvíl vystudoval třebečské gymnázium, zkoušku dospělosti složil v roce 1907, a v následujícím roce absolvoval kurz při učitelském ústavu v Brně. Nejprve působil jako výpomocný učitel v Římově a Třebíči-Nových Dvorech, od roku 1909 pak pracoval jako definitivní učitel v Budišově. Činnou vojenskou službu za světové války nastoupil 16. ledna 1915, na frontu odjel 21. listopadu 1915. Do ruského zajetí se dostal 15. června 1916⁷ jako kadet zeměbranceckého pěšího pluku č. 16. Do

⁵ Jako datum narození se uvádí též 23. listopad 1878.

⁶ Jako datum narození se uvádí též 16. červen 1884.

⁷ Jako datum zajetí se uvádí též 16. červen 1916.

československého vojska se přihlásil 25. listopadu 1916 v Šadrinsku, zařazen do něj byl 2. října 1917. Sloužil nejprve jako důstojnický čekatel u 7. střeleckého pluku Tatranského, poté byl zařazen do transportu do Francie. Z něj však byl cestou vyřazen a 14. ledna 1918 včleněn do 2. záložního pluku, pozdějšího 10. střeleckého pluku Jana Sladkého Koziny. V něm sloužil jako velitel půlroty, později ešalonu, dnem 1. května 1915 byl povýšen na poručíka. Do vlasti se vrátil v srpnu 1920. Po návratu působil ve Starči, od roku 1929 jako zatímní správce školy, od roku 1931 jako definitivní řídicí učitel. Byl veřejně činný, působil jako sokolský cvičitel, dobrovolný hasič, divadelní ochotník a amatérský hudebník. Zapojil se i do druhého domácího odboje a byl vězněn Němci. Zemřel 26. září 1949 a je pohřben na hřbitově ve Starči.

Málek Jan se narodil 23. prosince 1896⁸ v Budišově jako syn domkáře. Již v dětství ztratil otce a pracoval v Budišově jako čeledín. V rakousko-uherské armádě sloužil jako zeměbravec v zeměbraneckém pluku č. 14, do ruského zajetí se dostal 15. září 1915 u Rovna. Do československého vojska byl zařazen jako střelec 16. srpna 1917, později sloužil jako desátník v 10. rotě 8. střeleckého pluku Slezského. Demobilizován byl 28. prosince 1920. Pravděpodobně již od počátku dvacátých let žil mimo rodnou obec a získal místo u finanční stráže. Od počátku října 1939 žil v Třebíči-Podklášteří jako vrchní respicient pohraniční stráže. Předtím bydlel ve Valdíkově.

Malý František se narodil 29. listopadu 1888 v Budišově. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák jihlavského pěšího pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal 14. září 1915 u Tarnopole. Do československého vojska byl zařazen 24. dubna 1917, později sloužil jako četař 2. střeleckého pluku Jiřího z Poděbrad. Do vlasti se vrátil 22. dubna 1920.

Man Josef se narodil 20. srpna 1888 v Budišově jako syn Jana Mana, nádeníka na velkostatku. Kolem roku 1900 vykonával prezenční vojenskou službu v rakousko-uherské armádě jako pěšák. Před světovou válkou pravděpodobně žil v budišovské místní části Mihoukovicích. Do ruského zajetí se dostal 21. března 1915 při pádu Přemyšlu jako dělostřelec 1. dělostřelecké brigády. Do československého vojska se přihlásil v Samaře, 4. července 1917 byl zařazen do 4. střeleckého pluku Prokopa Velikého, pravděpodobně do jeho 6. roty. Demobilizován byl 4. června 1920. Později žil v Brně-Jundrově.

Man Karel se narodil 23. prosince 1894 v Budišově, mladší bratr Josefa Mana. Před I. světovou válkou se živil jako krejčovský uředník a tovaryš. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák jihlavského pěšího pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal neznámo kdy a neznámo kde. Do československého vojska se přihlásil spolu s bratrem v Samaře a společně s ním byl zařazen do 4. střeleckého pluku Prokopa Velikého. S jistotou víme, že sloužil v 6. rotě a jako její příslušník padl na nikolajevské frontě v boji u Ivantějevky 27. července 1918⁹ a pohřben byl ve společném hrobě ve vesnici Antijejce.

Mikulášek Josef se narodil 11. února 1886¹⁰ v Budišově jako syn Františka Mikuláška, lesního dělníka na velkostatku. V rakousko-uherské armádě sloužil jako

⁸ Jako datum narození se uvádí též 25. prosince 1896.

⁹ Jako datum smrti se uvádí též 28. červenec a 28. srpen 1918.

¹⁰ Jako datum narození se uvádí též 19. března 1887.

pěšák jihlavského pěšího pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal 7. září 1915 u Tarnopole. Do československého vojska se přihlásil 7. září 1916 v Kyjevě, zařazen do něj byl 27. dubna 1917 jako střelec. Sloužil ve 2. střeleckém pluku Jiřího z Poděbrad, později jako šikovatel týlového intendantstva. Demobilizován byl 13. července 1920.

Nováček František se narodil 16. ledna 1894 v Náměči. Později od roku 1898 jeho rodina žila v Budišově na dvoře Holeje, otec Františka Nováčka byl šafářem na velkostatku. Před světovou válkou se mladý František učil ve Velkém Meziříčí truhlářem. V rakousko-uherské armádě sloužil jako zeměbravec v zeměbraneckém pěším pluku č. 14. Do ruského zajetí se dostal 30. června 1915 u Krasna. Do československého vojska se přihlásil v Dárnici u Kyjeva, zařazen do něj byl 4. července 1917. Sloužil jako střelec, později svobodník 2. technické roty. Demobilizován byl 16. listopadu 1920. Zemřel 29. března 1963 v Budišově.

Nováček Josef se narodil 26. října 1894 v Kamenné na čísle popisném 17 jako rolnický syn. Domovským právem patřil původně do Budišova, později do Kamenné. Kolem roku 1910 pracoval ve Vidni jako učeň v kožešnickém závodě. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák jihlavského pěšího pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal 7. září 1915 u Tarnopole. Do československého vojska se přihlásil 4. července 1918, zařazen do něj byl ještě téhož dne. Sloužil jako střelec 6. roty 4. střeleckého pluku Prokopa Velikého. Demobilizován byl 16. září 1920. V roce 1938 žil v Brně-Židenicích.

Novotný Jakub. Jako legionář je uváděn v budišovské školní kronice. Je pravděpodobné, že je totožný se stejnojmenným italským legionářem z Rudíkova. Tento Jakub Novotný se narodil v Rudíkově 25. července 1884. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák v jihlavském pěším pluku č. 81, do italského zajetí se dostal 4. července 1915 u Doberda. Do československého vojska se přihlásil 15. dubna 1918 ve Folignu, zařazen do něj byl 24. dubna 1918¹¹ jako střelec depositní roty. Dne 14. května 1919 byl propuštěn na dovolenou na neurčito.

Ondráček Tomáš se narodil 16. srpna 1882¹² v Budišově v rodině tesaře Františka Ondráčka. Vyrůstal ve Vidni, kde až do I. světové války pracoval jako krejčí. V rakousko-uherské armádě sloužil jako četař zeměbraneckého pluku č. 14. Do ruského zajetí se dostal 23. listopadu 1914 u Krakova. Do československého vojska se přihlásil 21. července 1917 v zajatecké 85. pracovní družině. Zařazen byl 23. srpna 1917¹³ do záložního praporu v Bobrujsku jako střelec. Pravděpodobně s Husákovým transportem byl 14. listopadu 1917 převezen do Francie a asi 7. března 1918 zařazen do 21. střeleckého pluku jako četař 1. kulometné roty. Demobilizován byl 9. května 1919. Vyznamenán byl mj. Československým válečným křížem 1918, Pamětním odznakem 1938 a Medailí města Darney. Po návratu do vlasti pracoval na dráze jako traťový pomocník až do roku 1937, kdy ze zdravotních důvodů odešel do výslužby. Byl členem Československé obce legionářské, jednoty Velké Meziříčí. Zemřel 18. prosince 1956 a byl pochován na budišovském hřbitově.

¹¹ Jako datum zařazení do vojska se uvádí též 25. březen 1918.

¹² Jako datum narození se uvádí též 14. září 1882.

¹³ Jako datum vstupu do československého vojska se uvádí též 21. červenec 1917. Je uváděn též pod ruskou podobou svého křestního jména Foma.

Pavlíček Josef se narodil 26. února 1890 v Budišově v rodině čtvrtlánika Františka Pavlíčka. Před I. světovou válkou pracoval jako obuvník. Začátek války jej zastihl v činné vojenské službě jako pěšáka jihlavského pěšího pluku č. 81, ale již 6. září 1914 se u Zavadova v Polsku dostal do ruského zajetí. V zajetí byl držen v Olympském závodě ve Voroněžské gubernii. Do československého vojska se přihlásil v Penze, zařazen do něj byl 1. dubna 1918¹⁴. Sloužil jako střelec ve 2. rotě 8. střeleckého pluku slezského. Se svou jednotkou se účastnil mimo jiné obsazení Vladivostoku, bojů u Nikolska Ussurijského, kde byl raněn, a poté ochrany magistrály. Do vlasti se vrátil s 28. transportem loděmi *M.S. Dollar* a *Belgic* přes Kanadu. Demobilizován byl 25. září 1920. Později pracoval jako železniční zřízenec a žil v Rosenberku (Brno-Chrlice). Zemřel 29. prosince 1943 a je pochován na hřbitově v Brně-Tuřanech.

Peřinka František se narodil 7. března 1886 ve Výrovicích ve znojemském okrese, domovským právem však patřil do Třebíče¹⁵. Od roku 1900 žil v Budišově, kde pracoval jako kočí u lékaře Karla Kepřta. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák jihlavského pěšího pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal 3. září 1917 u Bukova. Vzápětí se přihlásil do československého vojska, do něhož byl zařazen 10. září 1917. Sloužil jako střelec v 6. rotě 2. střeleckého pluku Jiřího z Poděbrad. Demobilizován byl 1. srpna 1920.

Pidra František (Vladimír) se narodil 5. ledna 1897 v Babicích nad Svitavou v okrese Brno-venkov jako syn rolníka. V Budišově žil před I. světovou válkou u svého strýce faráře Augustina Nezvala jako student – snad na gymnáziu ve Velkém Meziříčí. Vojenskou službu v rakousko-uherské armádě nastoupil v roce 1915, sloužil jako voják v brněnském pěším pluku č. 8. Do ruského zajetí se dostal 6. července 1916 u Lucku. Do československého vojska se přihlásil 19. července 1916 v Taganrogu, zařazen do něj byl 26. července 1916. Sloužil jako střelec v 1. záložním pluku, pozdějším 9. střeleckém pluku Karla Havlíčka Borovského, nějakou dobu snad i ve 3. střeleckém pluku Jana Žižky z Trocnova. Jako legionář se účastnil mimo jiné bojů o Penzu a později ochrany magistrály. Do vlasti se vrátil počátkem srpna 1920, demobilizován byl 8. ledna 1921. Až do okupace pohraničí v roce 1938 pracoval berní úředník v Mikulově, od října 1938 do října 1946 v Hrotovicích, poté v Moravských Budějovicích, kde žil až do smrti 2. ledna 1994. I po návratu do vlasti užíval přijaté pravoslavné křestní jméno Vladimír.

Řihák Jaroslav se narodil 10. března 1894 v Dolních Heřmanicích¹⁶ ve žďárském okrese. Asi v letech 1908 až 1911 se učil hodinářem u Eduarda Hornycha, hodináře a zlatníka v Třebíči-Jejkově. V rakousko-uherské armádě sloužil jako zeměbravec v zeměbraneckém pluku č. 14, do ruského zajetí se dostal 31. prosince 1914 u Gorlice. Do československého vojska se přihlásil 11. listopadu 1915 v Alexandriji v Chersonské gubernii, zařazen do něj byl 9. prosince 1917. Sloužil jako střelec ve 4. střeleckém pluku Prokopa Velikého. Do vlasti se vrátil 15. června 1920 lodí *Amerika*. Neznámo kdy se usadil v Budišově, kde pracoval jako hodinář.

¹⁴ Jako místo podání přihlášky se uvádí též Vladivostok a jako datum zařazení do vojska též 5. duben 1918.

¹⁵ Jako domovská obec se uvádí též Velké Meziříčí. Později získal domovské právo v Budišově.

¹⁶ Jako rodiště se uvádějí též Horní Heřmanice.

Slabý Štěpán se narodil 21. prosince 1890 neznámo kde, domovským právem ale patřil do Budišova. V rakousko-uherské armádě sloužil jako myslivce v praporu polních myslivců č. 25. Do ruského zajetí se dostal 16. května 1915 u Opatova. Do československého vojska se přihlásil v Dárnici, zařazen do něj byl asi 23. října 1917. Sloužil jako střelec 4. střeleckého pluku Prokopa Velikého a pravděpodobně 5. března 1918 zběhl.

Suchánek Jan se narodil 21. července 1890¹⁷ v Podivicích v okrese Vyškov. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák v brněnském pěším pluku č. 8, do italského zajetí se dostal 19. června 1916 na Mte Magarino. Do československého vojska se přihlásil 22. dubna 1918 v Padule, zařazen do něj byl 26. dubna 1918. Sloužil jako střelec v 10. rotě 34. střeleckého pluku až do 22. srpna 1919, kdy přešel k četnictvu. Do Budišova se přistěhoval neznámo kdy. Zemřel 18. července 1972.

Svoboda František se narodil 21. září 1893 v Tasově. Od roku 1908 se v Budišově na čísle 157 učil truhlářem, později pracoval jako truhlář v Tasově. Činnou vojenskou službu v rakousko-uherské armádě nastoupil 26. srpna 1914 jako zeměbranec v Jihlavě u zeměbranceckého pěšího pluku č. 14, na frontu odjel 28. října 1914. V rakousko-uherské armádě prodělal boje u Visty na Sanu a v Karpatech, kde se 5. prosince 1914 dostal do ruského zajetí. V zajetí byl držen v Tomsku a ve vesnici Karpusachoj, kde pracoval jako nádeník a později dva roky jako truhlář. Do československého vojska byl zařazen 7. července 1918¹⁸ jako dělostřelec 6. baterie 2. dělostřelecké brigády, po reorganizaci 4. baterie 2. lehkého dělostřeleckého pluku. Jako legionář prodělal boje na Sibiři mezi Mariinskem a Irkutskem, na Urale u Molebského závodu, Birmy, Kljuk. Legionářskou službu ukončil 20. června 1920.

Šebesta Josef se narodil 16. července 1887 v Bynině v okrese Vsetín. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák v kroměřížském pěším pluku č. 3 arcivévodý Karla a později pěšího pluku č. 14. Do ruského zajetí se dostal 23. listopadu 1914 u Krakova. Do československého vojska se přihlásil v Omsku 20. srpna 1918 a ještě téhož dne byl zařazen jako střelec do 2. střeleckého pluku Jiřího z Poděbrad. Později sloužil jako svobodník ve strážním praporu a sborné rotě. Činnou službu v legiích ukončil 8. července 1920, demobilizován byl 14. září 1920. Do Budišova se přistěhoval neznámo kdy jako zaměstnanec Československých drah. Zemřel 17. září 1977.

Šípek Antonín se narodil 13. června 1898 v Hlavné¹⁹ v okrese Ústí nad Orlicí. V rakousko-uherské armádě sloužil od 11. května 1916 jako pěšák vysokomýtského pěšího pluku č. 98, do italského zajetí se dostal 23. května 1917 u Hudilogu. Do československého vojska se přihlásil 23. dubna 1918 a o den později byl zařazen do 34. střeleckého pluku jako střelec²⁰. Postupně sloužil ve 2. a 10. setnině tohoto pluku. Demobilizován byl 6. dubna 1921. Byl účastníkem 2. domácího odboje, působil v Obráně národa a v organizaci Hnutí za svobodu v okrese Ústí nad Orlicí. Byl vyznamenán Československým válečným křížem, sedmi dalšími dekoracemi a čestným diplomem

¹⁷ Jako datum narození se uvádí též 21. červen 1890.

¹⁸ Jako datum zařazení do vojska se uvádí též 5. květen 1918.

¹⁹ Jako rodiště se uvádí též Žampach – Hlavná byla osadou obce Žampach.

²⁰ Jako datum podání přihlášky se uvádí též 17. duben 1918 a jako datum vstupu 26. duben 1918.

ústředního výboru Svazu protifašistických bojovníků. Do Budišova se pravděpodobně přistěhoval až po 2. světové válce jako úředník finančního odboru ONV. Zemřel 24. června 1979.

Štekr Robert se narodil 21. července 1878 v Semilech²¹. V rakousko-uherské armádě sloužil jako domobranec v domobraneckém pluku č. 10, do ruského zajetí se dostal 23. května 1915 při pádu Přemyšlu. Do československého vojska se přihlásil v Taře, zařazen byl 9. srpna 1918 do strážního praporu jako střelec. Později sloužil ve strážní rotě Odbočky Československé národní rady. Demobilizován byl 15. června 1921. V Budišově žil prokazatelně kolem roku 1940 a pracoval jako hlídač hospodářského družstva.

Teplý Tomáš se narodil 25. března 1897²² v Budišově, žil však v nedalekém Tasově. V rakousko-uherské armádě sloužil jako zeměbravec v zeměbraneckém pluku č. 19, do ruského zajetí se dostal 28. března v Karpatech. Do československého vojska se přihlásil ve Volosovu v Petrohradské gubernii, zařazen do něj byl 28. července 1917. Sloužil jako střelec v 8. střeleckém pluku Slezském. Do vlasti se vrátil 29. července 1920. Později žil v Botovce v jičínském okrese.

Tesař Jan se narodil 8. srpna 1893 v Budišově jako syn obuvnického mistra. Od roku 1908 pracoval jako stolařský učeň a pasák u stolařského mistra v Třebíči. Později pracoval jako modelář. Vojenskou službu v rakousko-uherské armádě nastoupil 25. srpna 1914 v Jihlavě u pěšího pluku č. 81. Do zajetí se dostal jako pěšák 17. listopadu 1914 u Parkošovců v Karpatech. V zajetí byl zaměstnán v Omsku ve strojírenském závodě, do československého vojska se přihlásil v Omsku, kde do něj byl také 29. dubna 1918 zařazen. Jako desátník 8. roty 7. střeleckého pluku Tatranského se účastnil bojů o Novonikolajevsk, Mariinsk, Krasnojarsk, Nižně-Udinsk, na řece Bělé, u Kultuku, Slud'janky, Mysové, později na uralské frontě u Tatarské Birmy, Lebeděvky a Kunguru, v roce 1919 se podílel na ochraně magistrály v prostoru Tomska. V roce 1919 absolvoval zákopnický instruktorský kurs 2. střelecké divize. Do vlasti se vrátil 28. července 1920 lodí *Belgie*, demobilizován byl 3. listopadu 1920.

Tesař Karel se narodil 2. února 1888 v Budišově jako syn čtvrtlánika a koláře Antonína Tesaře, domovským právem náležel do Vlčatína. Před I. světovou válkou pracoval v Budišově jako krejčovský pomocník. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák v jihlavském pěším pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal již 8. září 1914 u Dubu. Do československého vojska se přihlásil v Ust'-Kamenogorsku v Semipalatinské oblasti na Sibiři, zařazen byl 28. srpna 1918 do 11. střeleckého pluku Františka Palackého jako střelec. Do vlasti se vrátil 1. srpna 1920 jako svobodník 11. pluku.

Urbánek Josef se narodil 26. prosince 1894²³ v Oslavanech v okrese Brno-venkov. Před I. světovou válkou se v Budišově učil řezníkem. Vojenské těleso, v němž v rakousko-uherské armádě sloužil, neznáme, stejně tak nevíme, kdy a kde se dostal do ruského zajetí. Do československého vojska vstoupil 10. srpna 1918 a byl zařazen do 1. střeleckého pluku Mistra Jana Husi jako střelec. Do vlasti se vrátil 2. února 1920.

²¹ Jako rodiště se uvádí též Labe v okrese Semily.

²² Jako datum narození se uvádí též 25. březen 1887.

²³ Jako datum narození se uvádí též 16. prosinec 1894.

Zejda František se narodil 26. března 1897 v Budišově jako syn obuvnického mistra. Před I. světovou válkou student. V rakousko-uherské armádě sloužil jako jednoletý dobrovolník desátník v pěším pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal za Brusilovovy ofenzivy 14. června 1916 u Bučače. V zajetí byl držen v Soročinské v Samarské gubernii. Do československého vojska se přihlásil v Borispolu, zařazen do něj byl 5. srpna 1917. Sloužil v 6. rotě 7. střeleckého pluku Tatranského, nakonec jako kapitán. Zúčastnil se bojů s německými vojsky u Bachmače a se sovětskými vojsky na usurijské a uralské frontě. Byl vyznamenán Československým válečným křížem 1918 a čtyřmi dalšími medailemi. Do vlasti se vrátil 23. července 1920, činnou vojenskou službu ukončil o čtyři dny později. Po válce působil v Budišově jako učitel, později jako ředitel obecné školy, byl cvičitelem a starostou budišovského Sokola. Zasloužil se o postavení sochy Tomáše Garrigue Masaryka v Budišově k dvacátému výročí vzniku Československé republiky. Za okupace byl jako legionář nuceně penzionován. Zemřel 28. ledna 1971 a je pochován na hřbitově v Budišově.

Zejda Václav se narodil 26. srpna 1889²⁴ v Nárámči, domovským právem patřil do Budišova. Před I. světovou válkou žil v Nárámči a pracoval jako pomocný dělník v továrně na mužskou obuv, pravděpodobně v Třebíči. V rakousko-uherské armádě sloužil jako pěšák v jihlavském pěším pluku č. 81, do ruského zajetí se dostal 7. září 1915 u Tarnopole. Do československého vojska se přihlásil v Borispolu, zařazen do něj byl 1. března 1918, sloužil jako střelec v 2. střeleckém pluku Jiřího z Poděbrad. Do vlasti se vrátil 22. dubna 1920 lodí Madawaska.

Mihoukovic

Ondráček Josef se narodil 5. srpna 1897 v Mihoukovicích jako syn malorolníka Františka Ondráčka. Domovským právem náležel do Studnic. V rakousko-uherské armádě sloužil od 15. srpna 1915 jako zeměbravec v zeměbraneckém pluku č. 14, do ruského zajetí se dostal 7. června 1916 u Lucku. Do československého vojska se přihlásil Sverlostinu, zařazen do něj byl 12. června 1917. Sloužil ve 2. rotě 6. střeleckého pluku Hanáckého, nejprve jako střelec, později jako svobodník. Do vlasti se vrátil 20. června 1920. Zemřel 24. srpna 1973 a je pochován na hřbitově v Budišově.

Průša Alois se narodil 17. října 1880²⁵ v Mihoukovicích jako syn domkáře Václava Průši. Před I. světovou válkou žil jako domkář a nádeník v polním hospodářství na velkostatku, původně domovským právem patřil do Hodova. V rakousko-uherské armádě sloužil od mobilizace jako domobranec v domobraneckém pluku č. 25, do italského zajetí se dostal 22. října 1915 u Doberda. Do československého vojska se přihlásil 26. října 1917 v Padule, zařazen do něj byl 22. dubna 1918 jako střelec 2. roty 33. střeleckého pluku. Dne 14. května 1919 byl propuštěn na dovolenou na neurčito, demobilizován byl 13. června 1919.

Průša Jan se narodil 20. května 1886 v Mihoukovicích, mladší bratr Aloise Průši. Od roku 1908 žil v Hostákově, kde pracoval jako čeledín na statku. V rakousko-uherské armádě sloužil od 16. srpna 1915 jako pěšák v jihlavském pěším pluku č. 81, do italského

²⁴ Jako datum narození se uvádí též 26. srpen 1888.

²⁵ Jako datum narození se uvádí též 17. září a 16. října 1880.

zajetí se dostal 31. srpna 1917 u Hermady. Do československého vojska byl zařazen 15. dubna 1918, sloužil jako střelec v pomocné rotě 31. střeleckého pluku. Demobilizován byl 10. srpna 1919. Zemřel 28. února 1941.

Šabata Augustin se narodil 23. ledna 1888²⁶ v Mihoukovicích jako syn familianta²⁷ Jana Šabaty. V rakousko-uherské armádě sloužil jako zeměbravec v zeměbraneckém pluku č. 14, do ruského zajetí se dostal 23. listopadu 1914 u Krakova. Do československého vojska se přihlásil v Petropavlovsku, zařazen do něj byl 4. května 1918²⁸. Sloužil jako střelec v 6. střeleckém pluku Hanáckém. Demobilizován byl 30. září 1920. Do vlasti se vrátil v červnu 1920, navrátil se i k původnímu povolání a pracoval jako obuvník až do roku 1936, kdy získal místo výpomocného školníka na obchodní akademii v Třebíči. V témže roce mu bylo v Třebíči uděleno domovské právo. Zemřel 20. března 1972.

Legionáři ve slavnostním průvodu v Pyšelu
(foto archiv Miloslavy Pospíšilové)

²⁶ Jako datum narození se uvádí též 23. leden 1887.

²⁷ V této souvislosti nájemce hospodářství.

²⁸ Jako datum zařazení do vojska se uvádí též 1. a 5. květen 1918, u prvního z těchto dat by mohlo jít o den podání přihlášky do vojska

Z historie budišovské školy XIII

3. třída v Budišově 1930/31

Sedící zleva: ?, ?, ?, Anežka Kubišová-Mejzlíková, ?, Drahomíra Šarková-Veselá, ?,
Františka Zejdová-Ležáková, Marie Nejedlá-Škodová, ?, ?, ?, Karla Suchánková,
Anna Doležalová

Druhá řada zleva: ?, Zdeněk Dvořák, ?, ?, Stanislav Machát, ?, Josef Zezula (kostelník),
Karel Hort, Antonín Chalupa, ?, ?, Josef Hejátko (Kojatín), Antonín Mrňa (Doubrava)

Třetí řada zleva: ?, ?, ?, ?, učitel Mořic Schafer, ?, ?, Josef Ujčík, Ferdinand Dokulil,
František Káfuněk, ?, Břetislav Slabý, František Bednář, Jaroslav Tesař, ?

5. třída v Budišově 1930/31

Ročník 1925

Sedící první řada zleva: ?; Stanislav Bačák, Josef Vrba, Ladislav Málek a Miroslav Hráček
Sedící druhá řada zleva: Josef Mrňa, ?, Marie Večeřová, Božena Chybová-Řiháková,
Marie Ujčíková, ?, Marie Mrňová-Pavličková a Antonín Teplý
Horní řada zleva: Jarmila Dvořáková-Večeřová, Marie Machátová-Králíková, Josef Špak-
učitel, Vlasta Davidová-Kozlíčková, Nejedlá a ?

9. tř. – školní rok 1963–64

1. řada zleva: Marie Slabá-Zedníčková, Jarmila Doležalová-Dokulilová, Marie Janoušková-Bačáková, Marie Vařílková-Adámková, Helena Věžníková-Nováčková, Anna Chmelíčková-Tůmová, Marie Samková-Piňosová, Milada Ošmerová-Votavová a Květoslava Rausová-Saláková

2. řada zleva: Antonín Jaroš-třídní učitel, Augustin Tomšík, Miloš Průša, Václav Hejátko, Ludmila Votavová-Špačková, Marie Kopuleťá-Štětinová, Marie Nováková-Příbylová, Hana Pavlíčková-Smolíková, Božena Ujčíková-Novotná, Bohumil Borůvka a Vlastimil Vrba

3. řada zleva: Ladislav Pospíšil, Bohumil Voneš, Pavel Cabejšek, Jiří Nejedlý, Bohumil Krčál, Miroslav Dvořák, Emil Veselý, Josef Dvořák, Zdeněk Sedlák a Vladimír Kříž

Spolužáky určila Jarmila Dokulilová, roz. Doležalová

Nezradils – zemřels, abychom žili

Každá cesta má svůj začátek a konec. Na konci jedné z nich stojí v Horních Heřmanicích, směrem na Bochovice, památník věnovaný památce Jana Doležala, heřmanického rodáka. Jeho životní cesta se uzavřela 5. 6. 1944 v koncentračním táboře Mauthausenu. Důležitou roli na ní sehrála rodina generála a pozdějšího presidenta Ludvíka Svobody, potažmo Ludvík Svoboda sám. A u něho naše putování začněme.

Ludvík Svoboda se narodil 25. listopadu 1895. Jeho otec Jan Svoboda se oženil s Františkou Chalupovou z Hroznatína. Měli spolu tři děti, Ludvík byl nejmladší z nich. Když mu byl rok, otce smrtelně zranil kůň. Vdova se po třech letech vdala za Františka Nejedlého, s nímž měla další tři děti (jedním z nich byl František Nejedlý, jehož dcera Ludmila se provdala do Budišova).

Na začátku I. světové války byl Ludvík Svoboda povolán na ruskou frontu, kde se vzdal do ruského zajetí. Prošel zajateckým táborem a posléze se přihlásil do 1. československého pluku, 3. praporu, z něhož se později stal 3. prapor Jana Žižky z Trocnova. Coby legionář se zúčastnil bojů u Zborova a bojů o Sibiřskou magistrálu. Domů se vrátil přes Tichý oceán, Panamský průplav a Atlantský oceán do Terstu.

Po návratu se nechal reaktivovat a vojenskou kariéru započal v 3. pluku Jana Žižky z Trocnova v Kroměříži. Zde se seznámil s Irenou Stratilovou, s níž měl na Velehradě 11. června 1923 svatbu.

Po svatbě odjeli Svobodovi do Užhorodu, Ludvík Svoboda ve funkci štábního kapitána. Narodily se jim dvě děti, syn Mírek 15. května 1924 v Kroměříži a dcera Zoe 4. prosince 1925 v Užhorodě. V roce 1932 dochází ke stěhování do Hranic na Moravě a v roce 1934 do Kroměříže, kde si postavili dům.

K významnému zlomu dochází v životě Ludvíka Svobody a jeho rodiny (a nejenom jich) po Mnichovské dohodě a následném obsazení pohraničního území v roce 1938. Po 15. březnu 1939 přichází z Prahy nabídka správcovství octárny v Bzenci. Začátkem června se dostává v okolí Ostravy přes hranice do Polska a již v září se po něm shání gestapo.

Měsíc po napadení SSSR došlo 18. července 1941 k uzavření úmluvy mezi SSSR a Československou republikou, v jejímž rámci SSSR uznal československou vládu v exilu a úmluva předpokládala i vojenskou spolupráci. Na naše území byl z Moskvy vyslán výsadek sestavený z příslušníků vojenské skupiny s označením S1N, který měl působit na Slovensku. Druhá skupina S-1, která měla přistát v Beskydech, nakonec skončila nedaleko Kroměříže. Parašutisté se přes kontaktní adresy dostali až ke Svobodovým. Bylo to v době, kdy se gestapu podařilo již několik parašutistů zatknout a pod hrozbou smrti je donutit ke spolupráci. V důsledku toho se začala stahovat smyčka kolem ostatních parašutistů a lidí, kteří jim pomáhali.

Tak se stalo, že v polovině října 1941 začalo gestapo slídit i kolem domu Svobodových a nejenom slídit, a když se 12. listopadu v jejich domě objevil konfident, který se prozradil, začala být situace neúnosná, takže na druhý den došlo k rozhodnutí tajně z Kroměříže odejít.

Po kratší zastávce v Nezamyslicích skončili Svobodovi v Hroznatíně u matky Ludvíka Svobody, nevlastního bratra Františka Nejedlého a sestry Marie Hladké, rozené

Svobodové. Odtud se 24. listopadu syn Ludvíka Svobody, Mírek, chystal odjet do Brna a následně do Nezamyslic varovat ohrožené parašutisty. Následujícího dne se gestapo rozhodlo udělat závěrečný zátah na všechny, kteří spolupracovali s parašutisty. V tomto zátahu uvízl při cestě ze mlýna v Nezamyslicích na nádraží i Mírek Svoboda. S ostatními zatčenými ho čekaly brutální výslechy a soud v Brně v Kounicových kolejích. Po odjezdu Mirka z Hroznatína se Irena Svobodová s dcerou přesunuly k Hladkým, jejichž dům s neobydleným výměnkem byl z druhé strany návsi v Hroznatíně, na dohled domu Nejedlých. V té době přijelo gestapo i do Hroznatína a u Nejedlů se ptalo po Ireně Svobodové a její dceři, které byly v té chvíli ukryty u Hladkých ve stodole. Nikdo nic neprozradil, ale to nic neměnilo na tom, že Svobodovy musí z Hroznatína zmizet. Teta Hladká s maminkou a bratránkem Jendou Doležalem probírali jednu známou rodinu v okolí za druhou, na kterou by se mohli obrátit o pomoc. Nakonec došlo k rozhodnutí přemístit se do Nového Telečkova ke Kotačkovým.

Svatba Hladkých
 Horní řada: Ludvík Doležal čtvrtý zleva
 Prostřední řada: Jan Doležal třetí zprava

Teta Hladká i s oběma ženami se v noci, po mezích a polních cestách, nakonec ke Kotačkům dostaly. Zde je František Kotačka a jeho žena ochotně přijali. Kotačkovi měli menší hospodářství a v domě s nimi žil i dědoušek, František Kotačka, který na ručním tkalcovském stavu tkal z chomáčů příze plátno. V této činnosti mu, v době skrývání, obě ženy pomáhaly. Ke Kotačkům někdy přicházel Jenda Doležal z Heřmanic a přinesl s sebou něco do domácnosti. Ten pomáhal i jinak. Když nebyly žádné zprávy o Mirkovi, vypravil se do Kroměříže, aby zjistil, co se děje. Odtud přivezl zprávu, že Mírek Svoboda byl odvezen do koncentračního tábora Mauthausenu. V druhé polovině března 1942 dostala maminka Ludvíka Svobody do Hroznatína zprávu o úmrtí Mirka. Jenda Doležal, který příbuzně v Hroznatíně navštěvoval, přinesl tuto zprávu do Telečkova ke Kotačkovým. Zde došlo k rozhodnutí tuto zprávu Ireně Svobodové nesdělovat.

Mezitím se začala situace přiostrřovat. 4. února 1943 moskevský i londýnský rozhlas vydaly zprávu, že československá jednotka, které velí plukovník Svoboda, odjela na frontu. 27. května 1942 byl spáchán v Praze atentát na Reinharda Heydricha. Všechny tyto zprávy nevěstily pro Svobodovy ženy nic dobrého, a proto se začalo uvažovat o novém bezpečnějším úkrytu.

Jenda Doležal přišel s návrhem na Džbánice u Moravského Krumlova, kde se chlapi Doležalovi před válkou spřátelili s rodinou Černých. Zde byly Irena Svobodová s dcerou srděčně přijaty a našly zde úkryt až do konce války, 8. května 1945.

Ludvík Svoboda se po válce stal ministrem obrany, poté následovala krušná padesátá léta a období let 1968–1975, kdy byl prezidentem.

Konce války se však nedožil Jenda Doležal. Pocházel z Horních Heřmanic a měl ještě tři bratry Jaroslava, Ludvíka, Františka a sestru Františku, provd. Kotačkovou. Jana Doležala zatkl 17. srpna 1943 gestapo. Bylo to ve chvíli, kdy vázal s otcem, matkou a bratry oves blízko Horních Heřmanic. K zatčení došlo na základě udání, že ví, kde se skrývají Irena a Zoe Svobodovy.

Jenda nic neprozradil, i když výslechy na gestapu v Jihlavě byly kruté. Svým mlčením zachránil Svobodovým život. Byl odsouzen do koncentračního tábora v Mauthausenu s poznámkou návrat nežádoucí. Odtud přišla v červnu 1944 jeho rodičům zpráva, že Jenda 5. června zemřel. Zde snad několik vzpomínek pamětníků. Po válce se zjistilo, kdo Jendu Doležala udal. Dotyčného čekal soud. Jeho rodina se měla u Ludvíka Svobody přimlouvat o milost. Ludvík Svoboda se slovy, že mu život nedal, tím pádem mu ho nemůže ani brát, svoji přimlouvou muži zachránil život.

Janu Doležalovi byl odhalen pomníček v Horních Heřmanicích 27. 6. 1948, v místech, kde byl při práci na poli zatčen gestapem. Objednal jej otec František Doležal v r. 1947, jeho zpracovatelem byl sochař Rašovský z Velkého Meziříčí. Citace z dopisu Františka Doležala, bratra Jana, tehdejší kronikářce Marii Vaňkové z Horních Heřmanic: *Otec tehdy, když jsme se radili o tvaru a nápisu, uvedl, že je to také symbolické, protože kámen na pomníček pochází z Heřmansko-rudíkovské lokality. V základu pomníčku je otvor, do něhož při odhalení byla uložena mosazná urnička s popelem z krematoria koncentračního tábora a ohořelé kosti otec dostal od organizace politických vězňů.*

Na pomníčku je pod fotografií nápis:

Na paměť
Jana Doležala
nar. 14. 6. 1919 v Horních Heřmanicích
umučen 5. 6. 1944 v Mauthausenu
Nezradils
zemřels, aby chom žili

Při odhalení byli přítomni oba rodiče, bratři: František, Ludvík, Jaroslav a sestra Františka, provd. Kotačková. Dále význační hosté: moravský zemský velitel generál Novák, který měl hlavní projev při odhalení pomníčku, Irena Svobodová, za ONV Jihlava – K. Fukan, št. kpt. Hrdlička, Novotný, Vilém Souček, J. Vrána a Ladislav Dřímál. Přítomni byli všichni lidé z obce a širokého okolí.

Pomníček Jana Doležala v Horních Heřmanicích

Poznámka:

Jan Doležal

Jan Doležal se narodil 14. 6. 1919 v Horních Heřmanicích. Po ukončení školní docházky pracoval na zemědělské usedlosti svého otce Františka v Horních Heřmanicích č. 17. V letech 1941–1943 převáděl paní Irenu Svobodovou a její dceru Zoe. Byl zatčen gestapem 17. 8. 1943. Zahynul v koncentračním táboře 5. 6. 1944.

František Doležal

Bratr Jana Doležala František se narodil 1. 6. 1917 v Horních Heřmanicích. Maturoval na gymnáziu ve Velkém Meziříčí. V roce 1936 vstoupil dobrovolně do vojenského letectva. Absolvoval letecké učiliště v Prostějově. V roce 1939 emigroval do Polska, odtud do Francie, kde vstoupil do francouzské cizinecké legie. Po kapitulaci Francie odešel do Anglie, kde vstoupil do 311. československé bombardovací perutě RAF jako pilot důstojník (zde se setkal s Leonardem Smrčkem). V roce 1941 byl vybrán do skupiny pilotů určených pro speciální akci – přelet bojových letounů z Kanady do Anglie přes Atlantský oceán. Po skončení války a návratu do vlasti pracoval krátce na ministerstvu obrany, začal studovat na Vysoké škole vojenské v Praze, od roku 1951 vyučoval na Vojenské akademii v Brně. V letech 1970–78 pracoval na ministerstvu národní obrany. V roce 1972 byl povýšen na generálmajora. Zemřel 26. 9. 1997 v Praze.

Ing. František Doležal, v Budišově 13. 3. 1992

Použitá literatura:

Zoe Klusáková-Svobodová, O tom, co bylo, Mladá Fronta, Praha 2005

Naši krajané v boji za svobodu, Občané Třebíčska v zahraničním odboji 1937–1945, Třebíč 1997.

Poděkování:

Marii Vaňkové z Horních Heřmanic

Ludmile Eichlerové, roz. Nejedlé

Mgr. Zdeňku Smrčkovi

Sestavil Karel Pavlíček

foto archiv Ludmily Eichlerové a Mgr. Zdeňka Smrčka

Nebyla jen „škola“

Výpisky ze vzpomínek Jana Poula

Rád jsem četl, i poezii, v kvintě-sextě jsem načas zcizil bratrovi tenkou knížečku, malý výbor Březinových básní. V sextě jsem se octl ve vilce Jakuba Demla v Tasově – měl jsem v Tasově spolužáka, Cyrila Slabého. Deml jednou pověděl Cyrilovi, že má v Brně přednášku, že ho tam poveze taxikář z Velkého Meziříčí, že Cyril může jet s ním a že si může vzít sebou kamaráda. Cyril to nabídl mně. Deml přednášel v posluchárně filozofické fakulty, masová účast nebyla, posluchači byli Demlovi přátelé, nebylo jich málo, po přednášce v kavárně, nějaký tiskař tam předal Demlovi první výtisk svazečku Die Puppe (překlad úryvku z díla Pavly Kytlicové). Od toho času jsem dostával postupně Demlovy tisíky, byl to útok na kapsu studenta. Většinou to byly jeho Šlěpěje, velmi svérázné sešity. Deml mne již dávno před tím zajímal. Byl jsem asi v sekundě-tercii, po smrti Otokara Březiny (†1929); Deml byl Březinův přítel. Březina občas pobýval u Demla v Tasově. Deml vydal Vzpomínky na O. Březinu – ta kniha vzbudila široký ohlas, většinou negativní, tak Březinu oficiálně neznali; slyšel jsem tenkrát Demlovu přednášku o Březinovi ve Velkém Meziříčí, Deml prezentoval některé Březinovy názory, přičilo se to pokrokovému mínění doby, negativně či kriticky o Masarykovi, jo, to bylo horké místo. Následovalo udání, obžaloba, zdali soud, to nevím, snad do toho zasáhl Masaryk? Žalobcem byl Bohumil Ptáček, tehdy vysokoškolák. Bydlel pár kroků ode mne. Mám ještě nějaký výstřižek z domácího okresního tisku. Běžela léta, byl jsem v septimě, do školy nastoupil nový profesor tělesné výchovy, Bohumil Ptáček, milý, měli jsme ho rádi, ochotně mi dovoloval ulejšování, no a někdy z jara v oktávě, seděl jsem na švédské lávce v šatně u tělocvičny, přezouval se, šel kolem mne profesor Ptáček, v pravé ruce nesl dopis, poznal jsem Demlovo svérázné písmo na obálce. Překvapení: Deml píše svému někdejšímu žalobci Ptáčkově.

Deml byl v té době ve V. M. „odepsán“ – šlo tu o místní vzdělanější společnost, ta byla „pokroková“, namnoze tíhla do leva. Deml propadl, když v roce 1929 ukončil své aktivity v Československé obci sokolské. Když jsem jednou hledal v žákovské knihovně „něco od Demla“ mávl pan profesor – správce té knihovny – rukou, nic jsem si neodnesl. Právě on to nějak těžce přežíval – pan profesor Vojtěch Krčmář, velký sokol. Ani mezi

studenty o blízkého Jakuba Demla nebyl zájem, možná se o něm v literárních magazínech ani moc nemluvilo, snad negativně. Já jsem se také s nikým ze spolužáků o Demlovi nebavil, nejsem misionářský typ.

Ale čas se nezastavil – abych dobral Demla do konce – byl jsem na škole v Brně, stále jsem dostával Demlovy tisky a najednou došlo „Zapomenuté světlo“, jistě z celé jedny čtvrtiny cenzurované – tehdy tak, že celé odstavce tisku byly zakryty černí (tento tisk mi někdo nevrátil). Text začínal oslovením: Milý pane B. M. P. atd – to bylo: Milý pane Bohumile Malino Ptáčku atd. – Ptáčkův básnický pseudonym: Malina. Zapomenuté světlo, to byl projev jakési těžké Demlovy osobní krize, pocit osamění, pro vnitřnou duši čas bolesti. A Ptáček? Deml měl v rozhlase přednášku (Život, jak já jej vidím – tak nějak), na to Ptáček zareagoval, snad byl ten dopis, který jsem v Ptáčkově ruce viděl, reakci na pravděpodobně kající slova – Ptáček se s Demlem velmi spřátelil, slyšel jsem o tom, snad tyto okolnosti způsobily, že se Ptáček od své „pokrokovosti“ vrátil k víře, říkali, že chodíval do kostela samostatným bočním vchodem na oratoř nad presbýterem. Nebyl jsem u toho.

Napadne jednomu: proč jsem se nedal s Ptáčkem do řeči o Demlovi? Byl to velmi milý kantor, nás vyučoval jen tělocviku, ale my jsme měli dost velký odstup od svých profesorů.

Kamarádi četli Bohnela, A. C. Nora a tak, já si vybíral seriózní četbu. V septimě jsem dostal do rukou po prve knihu od Jana Čepa, to mi probíhalo jiskření v páteři, stejné jako po nějakém roce v Brně na galerii Besedního domu při koncertu pěveckého sdružení Moravan. Čep mi byl – snad i zůstal – nejmilejším prozaikem, byli jistě větší, světoznámí, proslulí, ale on byl kdysi venkovský chlapec. Stejně po pár letech, když jsem dostal do ruky sbírku básní Jana Zahradníčka, rád jsem četl i jiné, a zůstal nejmilejší. S Janem Čepem jsem se osobně setkal, přednášel na akademických týdnech, potom jednou v Olomouci, byli spolu s Janem Zahradníčkem po nějaký den, já současně s jinou společností také tam. Se Zahradníčkem poprvé osobně na faře v Uhřínově, naposledy osobně nedlouho před jeho zatčením a uvězněním (komunisty): dozvěděl jsem se, že přišli zatýkat Jana Dokulila a že on jim nějak upláchl, byla to čerstvá zpráva, jel jsem toho dne do Brna, šel vzhůru po České, na křižovatce České a Joštovy byly tenkrát lavičky, na jedné seděl Jan Zahradníček – nápadná postava, sděloval jsem mu tu zprávu a on na to: No on měl Jan nějakou tu díru v plotě (byli příbuzní, oba z jedné vesnice u Třebíče, Zahradníček pobýval u Dokulila na faře v Uhřínově).

Z Krásněvsi, z naší farnosti, pocházel Ladislav Dvořák – posmrtně mu vydali sbírku próz, „Jako hromady pobitých ptáků“; v antikvariátu jsem kupoval jeho práce, drobné prózy, básně, pokud tam směly být, poslal jsem je všechny synovi mého synovce do Krásněvsi a tu citovanou nemám.

Dvořák maturoval asi v roce 1940, o prázdninách jezdíval večer do Radostína, sedávali jsme někde pod stromy, netušil jsem, že se dá touto cestou. Setkali jsme se i později, v padesátých letech, bydlel „U tří medvídků“, když jsem šel v Praze k Hubertovi – ulice Karolíny Světlé – odbočoval jsem z Národní třídy a šel kolem té restaurace. Nebyl „košer“, něco se mu podařilo vydat v šedesátých letech, potom Charta, trudný život, setkával se s Hubertem, vycítil jsem osten: Hubert měl pevné zaměstnání, Dvořák na různé podřadné práci.

Ještě jeden literát – Eugen Liška, v roce 1969 mu vydal Československý spisovatel román Povolání. Nic víc z jeho prací neznám.

S tím Eugenem Liškou jsem se seznámil asi na „akademickém týdnu“, on byl po maturitě, sršel živostí, co nás svedlo, to už nevím, ale byl jsem i u nich doma, v Nákle u Litovle, neměl už otce, psal a sochařil, několikrát jsme se setkali, o setkání s ním a Dvořákem bych snad i stál, nakonec vždy rezignoval: žádný z nich nevyznával současnou ideologii a já – učitel socialistické školy, jak je možné, že v takovém postavení trvám – vysvětlovat by bylo těžké.

Zkušenost: jednou nám nějakou učebnici recenzoval pracovník z Ústavu pro jazyk český nebo z nějaké takové instituce, muž mého věku, seděli jsme spolu při obědu, sami dva, v hovoru o všem možném najednou vysvitlo, že jsme se oba zúčastnili kdysi akademického týdnu, tenkrát kdesi v Kokorách, vyšlo to nějak nechtě najevo, on se při tom doslova ulekl, že to vím, že tam byl – akademické týdny organizoval dr. Metoděj Habáň, řeholník řádu sv. Dominika, filozof a psycholog - kdyby se ředitel ústavu něco takového na svého pracovníka dozvěděl – on si to přece do svého životopisu nenapsal, tuto důležitou skutečnost zatajil – to by znamenalo nové kádrování. Tak to bývalo.

Jan Poul se narodil 25. 12. 1914 v Radostíně nad Oslavou, pocházel z 8 sourozenců. Po studiích na velkomeziříčském gymnáziu nastoupil na brněnskou Státní pedagogickou akademii. Po jejím absolvování nastoupil na tehdejší Zemský ústav pro hluchoněmé v Ivančicích jako učitel. Zde setrval plných 42 roků, až do svého odchodu do důchodu v roce 1978.

Svoji praktickou činnost ve třídě podepíral o bohatá studia historie vzdělávání neslyšících, studia metod řečové výchovy od jejich prvopočátku až po současnost opřenou o moderní technickou výbavu. Svoje zkušenosti publikoval v odborném tisku a byl autorem, recenzentem a koordinátorem edice řady učebnic českého jazyka pro neslyšící žáky. Jeho činnost byla odměněna prestižní cenou vydavatelství Literárního fondu. V osvětové sféře zaměřené na další vzdělávání neslyšících se zasloužil o jejich doškolování v oblasti sociálního zabezpečení, založil Podpůrný spolek. Usiloval o týmovou spolupráci s foniatry, logopedy, psychology, o kontakty se zahraničím. Věnoval pozornost i svému kraji. Jeho hledačská studia ho vedla k napsání několika pojednání.

Zemřel 16. 1. 2012

Použitá literatura:

Nebyla jen „škola“ – vzpomínky Jana Poula, 2003, vyšlo IMPRESÍ – EX INSULA HORTENSI – A.D. 2012-02-22 – DEO GRATIAS

Skromný jubilant, autor Jan Kouřil

Karel Pavlíček

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Téma kanalizace

Nejen pro občany Budišova je v současné době výstavba kanalizace a ČOV jedním z hlavních témat dne. Obec investují do budování vodárenské infrastruktury nemalé prostředky v zájmu svých občanů. Neustále se zpříšňující státní i evropská legislativa klade velký důraz na ochranu životního prostředí. Likvidace splaškových vod je zákonnou povinností každého majitele nemovitosti produkující splaškové vody. Splaškové vody je možné likvidovat pouze zákonným způsobem. V našich podmínkách to znamená buď připojení nemovitosti na právě budovaný kanalizační řad a za úplatu přenechat starosti s likvidací splaškových vod provozovateli kanalizace a ČOV, nebo likvidovat směrnými čísly určené množství splašků akumulovaných ve vodotěsné jímce odvozem na ČOV, nebo provozováním domácí čistírny odpadních vod podle podmínek určených příslušným vodoprávním úřadem. Z tohoto je zřejmé, že připojení na kanalizační řad je pro majitele nemovitosti nejjednodušším a nejlevnějším řešením.

Obec Nové Syrovice buduje kanalizaci a ČOV také a řeší se tam obdobné problémy jako v Budišově. Potíže s výstavbou v Nových Syrovicích jsme konzultovali se starostou obce panem Oldřichem Svobodou. I po jejich obci koluje spousta „zaručených zpráv“ o cenách výstavby, postupu prací atd. Starosta Nových Syrovic na toto reagoval obdobně jako rada městyse Budišov, a to napsáním informačního článku pro své občany, ve kterém informuje občany o jejich zákonných povinnostech a vysvětluje výhody připojení na kanalizační řad. Celé znění informačního článku starosty Nových Syrovic pana Oldřicha Svobody najdete v závěru tohoto textu. Z článku je zřejmé, že problémy, které trápí občany Nových Syrovic, jsou identické s problémy trápícími občany Budišova. Lehkým porovnáním obou článků zjistíme, že řešení je téměř shodné. Odlišné body si porovnáme nyní.

Kdo nese náklady na zbudování kanalizační přípojky?

Náklady na zbudování kanalizační přípojky jsou na vlastníkově připojované nemovitosti, protože dle zákona o vodovodech a kanalizacích kanalizační přípojku pořizuje na své náklady odběratel, není-li dohodnuto jinak.

V Nových Syrovicích: Svazek obcí však na svém jednání rozhodl, že její tzv. „veřejnou část“ proplatí ze svých prostředků. Veřejnou částí se rozumí část od hlavního řadu do zpevněných ploch (komunikace asfaltová, chodníky) - běžný metr přípojky pro DSO činí 1200–1400 Kč včetně potrubí a podle hloubky uložení ve zpevněné ploše. Dále pak svazek uhradí veškeré náklady na projekt domovní přípojky (cca 5000 Kč) a vyřízení územního souhlasu kanalizační přípojky.

V Budišově: Kanalizační odbočka je součástí projektu kanalizace a ČOV, kanalizační odbočka končí na hranici zpevněných ploch (komunikací, nikoli chodníků). V ceně projektové dokumentace je územní rozhodnutí a po zakoupení této dokumentace už nemusí majitel nemovitosti hradit žádné poplatky za projekt a územní rozhodnutí.

Srovnání:

Nové Syrovice uhradí občanům náklady na projektovou dokumentaci, realizace kanalizační přípojky od kanalizační odbočky k místu napojení je v režii majitele připojené nemovitosti.

Budišov v rámci stavby realizuje občanům kanalizační odbočku a kanalizační přípojku po veřejné části. V ceně projektové dokumentace od TS Budišov je vyřízení územního souhlasu.

Kdy mohu připojit objekt na kanalizační řád?

V Nových Syrovicích: Připojení objektu na kanalizační řád může být provedeno až po uvedení hlavní kanalizační stoky včetně ČOV do provozu.

V Budišově: Připojení objektu na kanalizační řád může být provedeno na základě souhlasného stanoviska provozovatele kanalizace a ČOV. Vypouštění splaškových vod je možné až po uvedení kanalizačních stok a ČOV do provozu a po uzavření smlouvy o odvádění splaškových vod s provozovatelem. Vypouštění splaškových vod do kanalizačního řádu před uvedením do provozu a uzavřením příslušné smlouvy je nelegální a každý, kdo tak činí, jedná protiprávně a vystavuje se riziku znatelného postihu.

Srovnání:

Bez podstatných rozdílů.

Za Technické služby Budišov

Pavel Černý

Plný text článku starosty Nových Syrovic pana Oldřicha Svobody

Vážení spoluobčané,

chtěl bych Vás tímto informovat o naší dosud největší investiční akci. V obci se schází nespočet různých kroužků a besedních seskupení, kde se množí spousta „zaručených zpráv“. Bohužel, dle doslechu je to spíše více polopravd a potom vznikají nedorozumění.

O akci dané se začalo hovořit v naší obci již v roce 2001, po změně zákona č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích. V následujícím roce 2002 byl založen Svazek obcí Nové Syrovice a Láz – kanalizace a ČOV. Na základě jednání zástupců obcí byla zadána objednávka na přípravu dokumentace pro DSP.

Následně po volbách v roce 2002 jsme jako nové zastupitelstvo dostali vánoční dárek, a to zpracovanou dokumentaci a vodoprávní povolení. Následovala další jednání vedoucí ke stavebnímu povolení, žádosti o dotace na pořízení dokumentace atd. Spousta práce i nákladů, kdy se projekční a povolovací dokumentace vyšplhaly na 2 437 000 Kč a v roce 2010 byla vhodná chvíle pro podání žádosti o dotaci ze SFŽP ČR a fondů EU. Náklady budování dle výběrového řízení byly stanoveny na 65 000 000 Kč. Tak, jak je uváděno na tabulích, že spoluúčast obcí Nové Syrovice a Láz bude 10%, je značně zavádějící. Dle posledních schválených dokumentů, finance plynoucí z dotací dosáhnou pouze

42 000 000 Kč bez DPH. Proto se svazek stal od 1. 1. 2012 plátcem daně z přidané hodnoty, což zpětně zajistí odváděnou DPH do rozpočtu svazku, a bude mít následně vliv na hodnotu stočného. Obce svazku byly nuceny si otevřít úvěr na dofinancování stavby v hodnotě 15 000 000 Kč a nyní se pereme s dodavatelskou firmou o každou fakturovanou částku.

Ke všem těmto starostem chceme vidět však i do budoucnosti výstavby a v dalším plánu je i napojení obce Krnčice. Zde je vše též připraveno a dle nabídkové ceny vysoutěženo, budování stokové sítě v hodnotě 6 497 900 Kč bez DPH (7 797 480 včetně DPH). Jako jedinému Svazku obcí v kraji Vysočina byla schválena dotace na toto dílo v hodnotě 4 500 000 Kč bez DPH. Toto by se mělo uskutečnit ještě letošního roku.

Nyní něco málo k výstavbě a hlavně k připojení.

V dalším textu tohoto oznámení je soubor nejčastějších dotazů a krátkých odpovědí, dle výkladu zákona č. 274/2001 Sb. Osobně bych se zde zmínil hlavně o domovních přípojkách. Víím, že napojení na stokovou síť není pro občana vůbec jednoduché a levné a hlavně mu nepřináší žádné pohodlí a zkvalitnění žití, jako třeba plynofikace či vodovod. Jediné, co následuje po připojení, je zhodnocení vlastní nemovitosti, a to nárůstem odhadní ceny o 8%.

Vlastní přípojka je plně v majetku občana, stejně jako náklady na její zbudování. Svazek obcí však na svém jednání rozhodl, že její tzv. „veřejnou část“ proplatí ze svých prostředků. Veřejnou částí se rozumí část od hlavního řádu do zpevněných ploch (komunikace asfaltová, chodníky) – běžný metr přípojky pro DSO činí 1200–1400 Kč včetně potrubí a dle hloubky uložení ve zpevněné ploše. Dále pak svazek uhradí veškeré náklady na projekt domovní přípojky (cca 5000 Kč) a vyřízení územního souhlasu kanalizační přípojky. Vyřízení územního souhlasu na MěÚ Mor. Budějovice provede technický dozor pan Oldřich Štěrba, kterému je třeba podepsat majitelem nemovitosti plnou moc. Podpis plné moci se provádí na OÚ v obci Nové Syrovice a Láz a je třeba tak učinit nejpozději do 20. 4. 2012. Platnost vyřízeného povolení je omezena na 1 rok. Proto též prosíme o včasné zbudování přípojek po obdržení územního souhlasu.

Každá přípojka musí být osazena revizní šachtou, která nemůže být v komunikaci. Firma provádějící veřejnou část přípojek pro dodavatele SYNER, potažmo pro DSO, tyto nabízí v hodnotě 2500 Kč.

Možné zbudování vlastní přípojky a zadání prací této firmě nebo najmutí jiné, stejně tak i dohoda o ceně, je zcela individuální.

Připojení na budovanou kanalizaci splaškovou je pouze z WC, koupelen a kuchyní, voda dešťová musí být oddělena a pro tuto nadále bude využívána stávající kanalizace.

Práce na akci „Kanalizace a ČOV“ jsou v současné době v plném proudu a z tohoto důvodu si dovoluujeme přinést informace týkající se povinností vlastníků staveb, ve kterých se produkují odpadní vody, se na kanalizaci pro veřejnou potřebu připojit.

Co stanoví legislativa?

Každý, kdo produkuje odpadní vody, má povinnost tyto likvidovat v souladu s platnými právními předpisy, kterými jsou zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu.

Jak likvidovat odpadní vody v místech, kde není doposud vybudována kanalizace?

Tam, kde není doposud vybudována kanalizace pro veřejnou potřebu, je možno odpadní vody likvidovat akumulací v žumpách s následným vývozem na čistírny odpadních vod. Žumpy se nesmějí opatřovat odtokem a přelivem a musí být vodotěsné. Všechny přiváděné a shromážděné odpadní vody musí být ze žumpy vybírány a hygienicky nezávadně zneškodňovány. Žumpy musí být v pravidelných intervalech dle jejich kapacity vyprazdňovány a o vyvážení má být vedena evidence. Odpadní vody ze žump není dovoleno vypouštět ani ve zředěném stavu do vodních recipientů nebo odvodňovacích příkopů. Vypouštění odpadních vod bez povolení je nelegální. Je nutné však upozornit, že evropská legislativa se neustále zpřísňuje se zaměřením na ochranu životního prostředí. Je tedy možné, že alternativní likvidace odpadních vod v místě dostupné veřejné kanalizační sítě již nebude do budoucna možná.

Jaké jsou sankce za nelegální vypouštění odpadních vod?

Fyzická osoba, která vypouští odpadní vody do vod povrchových nebo podzemních, popřípadě do kanalizace, v rozporu s vodním zákonem, se dopouští přestupku dle § 34 zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích. Za takové protiprávní jednání může být vodoprávní úřadem udělena pokuta až do výše 50 000 Kč.

Může obec uložit povinnost napojení na kanalizaci?

Ano. Obecní úřad může v přenesené působnosti rozhodnutím uložit vlastníkům stavebního pozemku nebo staveb, na kterých vznikají nebo mohou vznikat odpadní vody, povinnost připojit se na kanalizaci v případech, kdy je to technicky a kapacitně možné. Takovou povinnost může stanovit i vlastníkovi nemovitosti, který má zajištěno nakládání s odpadními vodami prostřednictvím suché jímky – žumpy nebo domácí čistírny odpadních vod.

Kdo nese náklady na zbudování kanalizační přípojky?

Náklady na zbudování kanalizační přípojky jsou na vlastníkovu připojované nemovitosti, protože dle zákona o vodovodech a kanalizacích kanalizační přípojku pořizuje na své náklady odběratel, není-li dohodnuto jinak.

Vyžaduje umístění kanalizační přípojky povolení?

Ano. Kanalizační přípojky lze umísťovat na základě územního rozhodnutí nebo územního souhlasu, který vydává příslušný stavební úřad – MěÚ Moravské Budějovice. Provedení kanalizační přípojky delší než 50 m pak vyžaduje navíc i ohlášení.

Vyřídí za mě někdo uvedená povolení?

Ano. Vyřídít si příslušná povolení je povinností vlastníka nemovitostí před zahájením stavebních prací. Obec Nové Syrovce zpracovává hromadně ve spolupráci se společností L-DESIGN Brno, architekt pan Zdeněk Látal, projektovou dokumentaci na kanalizační přípojky. Obec Nové Syrovce a Láz prostřednictvím Svazku obcí Nové Syrovce a Láz pak vlastníkům přispívají celkovou částkou na vypracování dokumentace a vydání příslušných povolení. Dále ze společných prostředků bude hrazena část přípojek z hlavního řádu mimo zpevněnou plochu (asfaltová komunikace, chodník).

Kontroluje někdo způsob likvidace odpadních vod?

Ano. Státní dozor nad způsobem likvidace odpadních vod provádí místně příslušné vodoprávní a stavební úřady. Na našem území je to Městský úřad Moravské Budějovice, odbor životního prostředí a odbor stavební. Po dokončení realizace kanalizačního řádu v příslušných lokalitách obce budou prováděny těmito odbory kontrolní prohlídky stavebně technického stavu funkčně zachovaných žump na vyvážení u jednotlivých nemovitostí, včetně způsobu likvidace splaškových vod.

Jaké jsou roční náklady na likvidaci odpadních vod?

Průměrná spotřeba na osobu a den je $100 \text{ l vody} \times 30 \text{ dní} \times 12 \text{ měsíců} = 36 \text{ m}^3/\text{osobu}$ za rok. Pro čtyřčlennou rodinu $36 \times 4 = 144 \text{ m}^3$ spotřeba vody za rok. Standardní žumpa má objem cca 10 m^3 . VaS Třebíč účtuje stočné 33,06 Kč s DPH. Obec bude účtovat cenu 25–27 Kč s DPH/m³.

Jedna osoba při měsíční platbě á 25 = 75 Kč

Jedna osoba při měsíční platbě á 27 = 81 Kč

Náklady za rok/čtyřčlennou rodinu:

- Kanalizační přípojka $144 \text{ m}^3 \times 25 = 3600 \text{ Kč}$

- Žumpa 15 vývozů $\times 2500 \text{ Kč} = 37\,500 \text{ Kč}$

Uvedený výpočet je pouze ilustrativní.

V případě napojení nemovitosti pouze na veřejný vodovod je stočné účtováno na úrovni prokázané spotřeby dle vodoměru.

Proč bych měl svou nemovitost připojit na nově budovanou kanalizaci?

Mimo již výše uvedených legislativních důvodů a pozitivního dopadu na životní prostředí se jedná zejména o tyto důvody:

- Minimální administrativní zátěž a úspora na vydání povolení k umístění a provedení přípojky

- Zvýšení standardu bydlení a hodnoty nemovitosti

- Snížení provozních nákladů na likvidaci odpadních vod

- Dřívější opravy komunikací po realizaci kanalizace

Co pro mě znamená to, když nyní nemám zájem o vybudování kanalizační přípojky?

Při dodatečném připojení na veřejnou kanalizaci mimo termínu realizace stavby (po jejím dokončení) hradí znečišťovatel při výstavbě kanalizační přípojky veškeré náklady v plném rozsahu z vlastních zdrojů, včetně povrchových úprav a asfaltů. Rovněž sám a na vlastní náklady si zajistí projektovou dokumentaci, vyjádření správců sítí, souhlas vlastníka popř. provozovatele kanalizace a zajistí si příslušné povolení stavebního úřadu.

Musím umožnit přístup ke kanalizaci kontrolujícím pracovníkům?

Vlastník kanalizační přípojky je povinen umožnit přístup ke kanalizaci osobám, které jsou oprávněny provádět kontrolu kvalitního a plynulého provozování kanalizace a jejího technického stavu, nebo činit jiná nezbytná opatření k zajištění plnění povinností stanovených zákonem č. 274/2001 Sb. a dalšími zákony.

Kdy mohu připojit objekt na kanalizační řád?

Připojení objektu na kanalizační řád může být provedeno až po uvedení hlavní kanalizační stoky včetně ČOV do provozu.

Kdy vzniká právo na stočné?

Vlastník kanalizace má právo na úplatu („stočné“) za odvádění odpadních vod. Právo na stočné vzniká okamžikem vtoku odpadních vod do kanalizace. Stočné je úplatou za službu spojenou s odváděním a čištěním, případně zneškodňováním odpadních vod.

Oldřich Svoboda, předseda DSO

Dostupné na

http://www.novesyrovice.cz/vismo/fulltext.asp?hledani=1&id_org=10679&query=dso&submit=Hledat

Ze dne 6. 4. 2012.

O Květné neděli

Z Květné neděle se v Budišově postupem času stala z původního trhu tzv. pouť (skutečná pouť je 15. srpna na svátek Nanebevzetí P. Marie). V tuto neděli je městečko při tradičně chladném počasí zaplněno především stánky, mezi nimiž se proplétá velké množství lidí, kteří jsou přehlušující hudbou nuceni k neustálému pohybu.

I my jsme se na chvíli stali součástí tohoto společenství. Mezi krámky, dost často se stejným zbožím, jsme uviděli známého muže s ruským přízvukem, od kterého jsme si minulého roce koupili kovovou škrabku na ovoce a zeleninu. Přes počáteční pochyby o dobrém obchodě se koupě osvědčila a my se i letos rozhodli pro další, coby dárek našim známým.

Pozdravili jsme se s prodejcem, který nás rovněž poznal, a bez dlouhého otálení jsme přistoupili ke koupí. Problém nastal při placení, kdy byla od nás požadována jen třetinová cena z celkové částky (jestli to způsobil můj invalidní vozík či něco jiného, nevím). Když jsme se ohrazovali s tím, že na tom prodělává, pouze řekl, že on se takto rozhodl a že je to jeho věc. S vědomím, že odmítnutí daru může i urazit, jsme, ač neradi, zaplatili a rozloučili se.

Ve chvíli, kdy jsme se blížili k dalšímu stánku, někdo mi klepe na rameno. Otočil jsem se a za zády spatřil již zmíněného prodejce – v natažené ruce měl částku, kterou jsme zaplatili, a se slovy „já jsem si to rozmyslel“ mi strčil peníze do kapsy a zmizel mezi lidmi.

Když jsme se k této příhodě doma vrátili, uvědomili jsme si, že v té chvíli vůbec nešlo o peníze, pouze nám někdo podal ruku.

Karel Pavlíček

Sbory dobrovolných hasičů budišovského okrsku I

Sbor dobrovolných hasičů Náráměč

Hasičský sbor v Nárámči byl založen v roce 1904. Mezi první zakladatele Sboru dobrovolných hasičů v Nárámči patřili: Ladislav Veselský, Jan Rouš, František Nováček, František Kudrna a Josef Nováček. V průběhu let prošla sborem spousta obětavých lidí, díky nimž se pomyslná štafeta dostala do rukou současným hasičům.

SDH Náráměč

Co se týče techniky, v roce 1904 byla zakoupena od firmy Smejkal vozová stříkačka, která byla přepravována koňským spřežením a čerpání vody se provádělo ručním pumpováním.

První motorová stříkačka do firmy Sigmund z Lutína byla zakoupena 14. ledna 1940 a nahradila původní, méně výkonnou vozovou stříkačku, která byla v roce 1952 prodána. V roce 1982 obdržela organizace novou motorovou stříkačku PPS-12 s výbavou a hadicemi.

První požární auto, starší malé nákladní auto zn. Chevrolet, zakoupené v roce 1952 nahrazují: v roce 1975 nákladní automobil Garant a roku 1981 automobil GAZ M 461.

V létě 1912 byla dokončena stavba zbrojnice na návsi, která sloužila svému účelu až do roku 1975, kdy dochází k přestěhování požární techniky do garáží JZD Náráměč. Osud „hasičky“ na návsi je zpečetěn v roce 1977, kdy dochází k její demolicí. V roce 1984 byla na budovu zbrojnice pořízena siréna, která nahradila zvonek kapličky a ještě z dřívějších let hasičkou trubku, pomocí nichž se požár ohlašoval. Od roku 2008 můžou členové zásahové jednotky spustit sirénu i mobilním telefonem.

Nové hasičské zbrojnice se náráměčtí hasiči dočkali v roce 1996. Přibyl do ní požární automobil Avia se zabudovanou výbavou pro hasiče, který zakoupila obec.

Současná tvář sboru

Zásahová jednotka byla ze zákona zřízena v roce 1996. V době založení byla čtrnáctičlenná, velitelem byl jmenován František Suchánek a zástupcem Jindřich Raus. Zařazena je do kategorie JPO, což znamená, že působí v katastru obce s dobou výjezdu do 10 minut od vyhlášení poplachu a je podřízena Krajskému operačnímu a informačnímu středisku v Jihlavě, odkud prostřednictvím mobilního telefonu dostává veškeré informace o požárech. Od roku 2003 je rozšířena na 18 členů, velitelem zůstává František Suchánek, jeho zástupcem je jmenován Jiří Soukal. Ke změně ve funkci velitele dochází v roce 2011, kdy se jím stává Zdeněk Hospůdka ml.

Vybavení jednotky: Zásahové vozidlo AVIA A 31.1 s vybavením, dvě sady hadic, 2× motorová stříkačka PPS–12, elektrocentrála, osvětlovací rampy, úhlová bruska, motorová pila aj.

Za dobu trvání se členové zásahové jednotky zúčastnili celkem 15 námětových cvičení, 21 „ostrých výjezdů“, z toho 12 požárů a 9 technických pomocí.

Družstvo žen působí u sboru od roku 2005. Členky družstva: Dobrovolná Jana, Dočkalová Miluše, Dobrovolná Ivana, Šmídová Lenka, Trojanová Milada, Nečasová Monika, Rausová Lenka a Vlčková Andrea. Mezi jejich největší sportovní úspěchy se řadí: 4× první místo z okresní soutěže (2005, 2006, 2010, 2011), první místo v oblastním kole v Kojatíně (2007), první místo v soutěži „O Kojatskou bábu“ (2006), první místo pohárové soutěže v Kamenné a první místo v Moravských Bránicích (2008).

Družstvo žen

Sportovní mužstvo SDH mužů bylo založeno v roce 2010. V prvním roce získávalo spíše zkušenosti, neboť nemohlo se starou motorovou stříkačkou PPS–12 konkurovat silným „speciálům“ ostatních mužstev Třebíčské ligy. V roce 2011 pořizuje sbor nový upravený stroj, jehož pořizovací náklady 112 000 Kč byly plně hrazeny z finančních prostředků sboru.

Sportovní mužstvo mužů

Družstvo mladých hasičů

Mužstvo mladých. První družstvo mladých hasičů založil ředitel základní školy pan Bohumír Benáček v roce 1978. Poté mladé hasiče převzal Stanislav Čech ml. a v letech 1988–1991 Jiří Šoukal. Od roku 1996 až do současnosti vede mladé hasiče Jaroslav Hájek.

Od roku 2005 se sbor zaměřil na nejmladší generaci. Kromě dvou družstev mladých hasičů se na okresních soutěžích pravidelně objevují děti z Mateřské školy v Nárámči, které pod vedením ředitelky Lenky Šmidové sklízí zasloužený obdiv diváků.

Děti z mateřské školy

Nedílnou součástí hasičů je pořádání kulturních a společenských akcí v obci, jako jsou plesy, ostatky, taneční zábavy, karnevaly, dětské dny atd. K pravidelné činnosti patří péče o svěřenou techniku, údržba požární zbrojnice a účast na brigádách v obci.

Členská základna se 108 členy (ke dni 31. 12. 2011) je nejpočetnější a jedna z neaktivnějších v rámci okrsku Budišov.

Za poskytnuté materiály děkujeme Františku Suchánkovi

Použité materiály: Hasičská kronika

Co se dělo v Mateřské škole Budišov

Začíná červen a pomalu nám končí školní rok 2011/2012. V tomto roce jsme měli zapsaných 50 dětí od 2 do 6 let. Pracovali jsme podle školního vzdělávacího programu, který jsme obohatili o dodatek „Zdravá záda“. Přihlásili jsme se totiž do projektu „Zdravá záda na Vysočině“. Cvičíme na gymnastických míčích a vzdušných polštářích.

Během roku jsme navštívili divadelní představení, také vánoční a velikonoční výstavy ve Velkém Meziříčí. Několik divadelních představení se uskutečnilo přímo v mateřské škole.

V loňském školním roce se nám velmi líbila návštěva letiště v Náměšti nad Oslavou, takže letos si ji zopakujeme a 8. 6. na letiště pojedeme.

V květnu se v mateřské škole připravovala na své budoucí povolání praktikantka Dominika Svobodová. Pomohla nám i s chystáním zábavného dne pro děti k příležitosti oslavy MDD, oslavíme ho jako tradičně opékáním párků a dováděním na školní zahradě. Na výlet pojedeme 19. 6. do ZOO v Jihlavě.

Letos opustí mateřskou školu 11 předškoláků, se kterými se slavnostně rozloučíme 20. 6. v obřadní síni městyse Budišova.

Na základě zápisu, který proběhl v únoru, máme přihlášených 21 nových dětí, kapacita bude opět naplněna, tudíž se o budoucnost mateřské školy nemusíme bát.

Kolektiv učitelek MŠ

Já to snad nikdy nepochopím!

No, pokud i vy používáte tuto větu, a možná, že stále častěji, nejste „hloupí“ a nejste sami. Náš svět se stále vyvíjí, co platilo dříve, dnes je jaksi opotřebované a není to „in“. Jak stárneme, hledáme opěrné body v minulosti, ale tam, kde kdysi byly, třeba naši rodiče nebo rodný dům, není dnes už nic. Zažitá pravidla slušnosti a morálky jsou „přežitá“,

platí jiné hodnotové parametry. Věci, v nedaleké minulosti odsouzení hodné, jsou dnes běžně akceptovány. Prostě všechno je jinak!

Takže možná se mnou budete souhlasit, že čím jsme starší, tím víc víme, jak je svět i život na něm nepoznatelný, nepochopitelný, nesdělitelný.

Uvedu jen pár příkladů. Nepochopím, jak se z kusu hliníku udělá tenký alobal, nebo jak se vyvrtá dírka do injekční jehly. Někdo zase nepochopí hrdý patriotismus nás, Budišováků. Radost našich fotbalových fanoušků z toho, že se tady už 3 roky hraje fotbalová I.A třída, což nikdy nebylo. Hrdost na náš originální kostel s Gothardem svatým, čerstvě zlatým. Jiní se zase diví, že se lidstvo už konečně nepoučilo a stále někde umírají za volnost, rovnost, bratrství. To přece nikdy v historii Homo sapientů neexistovalo!

Pochopíte to, že se s naší zeměkouli řítíme vesmírem nepředstavitelnou rychlostí 108 000 kilometrů za hodinu, a na Brčích se přesto větrem nepohne ani větvička? Řada lidí nepochopí nevěru, byť je na to jednoduchý návod, opsaný z lidové písničky: „...vyletím na vysoký strom ...pozerala bych sa na něj očima, aby on mě nechodíval s jinýma!“ Nepochopím, jak někdo rozezná pravou slivovici z našeho Horácka od meruňkovice. Já jsem po obou hned namol a je mi tři dny blbě. A nebo že někdo může jíst jiné brambory, než ty nejlepší z Budišova.

Co mi ale nejde vůbec do hlavy, je to, jak žili naši předkové v docela nedávné době. A zdálo se, že jsou docela šťastní, rozhodně ale trpělivěji ten svůj osud snášeli. Jak kdysi mohli moji spolužáci a spolužačky pěšky chodit ze Studnic, Hodova, Kojatína nebo Rohů do budišovské školy, v létě i v krutých zimách. My máme mír, potraviny jaké chceme, automatické pračky, myčky nádobí, televize, rádia, monstra ledničky, auta, mobily, samočinné topení i vysavače, co samočinně luxují po pokoji, léky téměř na všechno – má cenu pokračovat? – a přesto býváme naštvaní a stále na něco nadáváme...

Vidíte, jak je to nezvladatelné, neuchopitelné, ale nebuďme z toho nervózní, bude hůř!

No a já také nepochopím, že ještě po těch dlouhých letech, kdy vychází náš Budišovský zpravodaj, čte v něm někdo ty moje „skvělé“ literární příspěvky, třeba i můj kamarád A. R. na Studnicích...

Ing. Rostislav Tesář

Nová firma v Budišově

V areálu Zemědělského družstva Budišov se objevila trebičská firma Anteria, s. r. o., která od roku 2006 pomáhá firmám a institucím s kompletním vybavením laboratoří, kanceláří a interiérů. Působí v budově, kde se dříve šily boty. Dnes se tam bude vyrábět nábytek.

Místy nejvíce náročnými na vybavení jsou zejména laboratoře. Musí se klást důraz na funkčnost, odolnost vůči chemickým sloučeninám a na správné rozmístění jednotlivých pracovišť. „Díky tomu, že jsme přímo výrobci, dokážeme zákazníkovi připravit projekt na míru, přesně podle jeho požadavků a tím předcházíme spoustě komplikací, které mohou později při provozu nastat. Jiná specifika má např. laboratoř pro dětskou onkologii a jiná zase pro katedru zoologie. Musíme rozumět práci našich zákazníků,

abychom dokázali projektovat funkční, příjemné a ergonomicky vyhovující pracoviště,“ říká obchodní zástupce společnosti Drahoslav Menčík.

Firma neprovozuje pouze truhlářskou výrobu, zabývá se i výrobou speciálního plastového nábytku a pracovních povrchů s různou odolností vůči vodě, chemickým sloučeninám a kyselinám. K tomuto provozu bylo nutné přizpůsobit výrobní prostory. Celý prostor je rozdělen do pěti částí a důraz se klade hlavně na to, aby se oddělila část přípravy a zpracování od části montáže a expedice. Bylo nutné udělat nové rozvody vzduchu, odsávání a elektřiny ke strojům a vzhledem k tomu, že zde před tím probíhala kovovýroba, musely se všechny povrchy včetně podlahy a stropu důkladně vyčistit.

Mezi zákazníky Anterie je Karlova universita v Praze, Fakultní nemocnice v Motole, Nemocnice Na Bulovce, Česká televize, nákupní internetový portál MALL.CZ a další. Většina zákazníků spadá do Středočeského kraje, ale i přesto se firma snaží podporovat naše okolí. Každý rok vybere firma jednu školu nebo školku z okolí, které pomůže s vybavením za režijní cenu. Říkají tomu „Pro neziskovky bez zisku“. Loni v létě takto pomohli s laboratorii ZŠ Benešova. V letošním roce zpracovávají nabídku pro MŠ Budišov a určitě dají šanci ještě alespoň jedné škole nebo školce.

Budišovským jméno Drahoslava Menčíka není neznámé. Pochází z Kojatína, šest let působil mezi ochotníky budišovského divadelního souboru a dodnes jej můžeme vidět moderovat různé akce Budišovských žen a jejich příznivců, neformálního sdružení, kterému dodnes zůstal věrný (pozornému čtenáři jistě neuniklo jeho vyobrazení v jiném článku tohoto čísla). Je též členem budišovského skautského oddílu a zajímá se automobily 70. a 80. let (dnes už oldtimery), sám má Škodu 110R. Znájí jej i v Třebíči (aka Vilík) jako zpěváka, klávesistu, textaře, skladatele a spoluzakladatele tamní punk-rockové skupiny Vernus 08, kterou jsme ovšem viděli i v Budišově (již v roce 2009 coby hosté skupiny Vjetef a v loňském roce na Budišovském rockovém pekle). V květnu ji na „křtu“ cédéčka a oslav čtvrtých „narozenin“ skupiny v Třebíči předskakovali budišovští The Bush. Ve Vernusu hraje i budišovský rodák Pavel Dítě, Jan Eliáš a Vratislav Žák, oba z Mohelna, i Theodor Tiller z Náměště nad Oslavou. Jedním slovem třebíčská skupina.

Ladislav Dokulil

Zatím co lidské slovo jakoby před tajemstvím zla a bolesti oněmělo a zatímco naše dnešní společnost považuje život za hodný pouze tehdy, když vykazuje určitý stupeň výkonnosti a blahobytu, Boží slovo nám odhaluje, že i tyto okolnosti (tedy bolest a trápení) jsou v objetí něžné Boží lásky. Víra člověka, která se rodí ze setkání s Božím slovem, tato víra nás vede k pochopení, že život je možný důstojně a v celé plnosti žít i tehdy, když je oslaben utrpením.

Benedikt XVI, Domini verbum, 106. kapitola

Ticho z ozvěnami

Výběr z korespondence

Bída celého světa je totiž právě v té polovzdělanosti a v neuvžívání zdravého rozumu. Je to samá konstrukce, vývody z klamných předpokladů, premis, z neověřených nebo zastaralých vědeckých názorů. Je až překvapující, že právě vzdělanci myslí bludně, jednostranně, zavedeni částečnou odborností. Vždyť „vědecký světový názor“ je zásadním nesmyslem. Je to logicky vzato zaprvé lež, *próton pseudos*, protože každé rozumové poznání, pozitivně vědecké je ustavičně ve vývoji. Vždyť víte už, jak v přírodních vědách, které jsou nejpozitivnější, např. ve fyzice a matematice, tzv. klasické pravdy jsou pravdivé jen z určitého náhledu. Zde, v myšlení, právě jako v duchovním životě člověka, platí zákon permanentní revoluce, jinde ne. Poznání se vrství na poznání, řetěží se závěr k závěru – je to úžasné, krásné toto ustavičné odhalování řádu bytí, toto draní se k pravdě o všech stránkách bytí – ale nedává onen jediný bod jistoty evidence, o kterou člověk nejvíc stojí. Tato jistota je jediné v Bohu, i vědecky, protože k jistotě, klíčové jistotě o Jeho existenci přichází člověk právě rozumem. Bůh jest a je živou bytostí, v níž všechno bytí má své absolutní dovršení, svou dokonalost, protože vyšlo z Jeho stvořitelského slova a jako k Otci k Němu směřuje.

*

Je to věc opravdu krásná a snad nejkrásnější v lidských vztazích, ono přijetí života druhého a tiché prolnutí marností i cenností dožívaných chvil. Je to období podzimního ticha, skutečné zlátnutí a červení listů – a ticho je hlubší, když je ve dvou. Je to ticho s ozvěnami.

*

Člověk vůbec za velmi málo věcí děkuje, které naprosto nejsou samozřejmostmi. A je nutné, aby někdo byl vzpomínán. Já děkuji alespoň za to, že jsem byla „vzpomínána“, a proto se opravdu těším z koupele a teplé vody – protože vždycky nemusí být teplá. A z čerstvého prádla, z malých příležitostí radosti nad teplem, čistotou a chutným soustem. Když jsou věci kolem „vlídné“ – jako topící tělesa – člověk jim poděkuje. A když jsou nevlídné – tak je i sebe uchlácholí. Snad právě v tomto atomovém věku přiblížíme se Božímu tajemství ve hmotě, pochopíme to, co jsme nazývali „duší věcí“. Snad nějaké vyzářování pojí člověka s neživou přírodou a je, v nižších vrstvách stvoření, mezi člověkem a předměty jeho života jakési spojení nadmyslové. Proto je kolem některého člověka klid a pohoda v jeho prostředí – i když tam není. A někde je nepřátelství mezi člověkem a předměty.

Růžena Vacková

Květiny Panně Marii Bolestné

*Líto je léta, odlétá-li,
plašší je, plachý pozdní svit,
matně se leskne, jasné kalí,
pro ptáky příkaz: vpravít.*

*Květinám pokyn: uvadněte,
v semenech tvary najdou klid,
brzy tu čas, jen nebe kvete,
sedm hvězd Plejád: okolík.*

*Je zkraje října, Matka Boží
Bolestná nesmí sama lkát,
jedu se sehnout mezi hloží,
chtěl bych jí skromný puget dát,*

*pro tebe vždy se najdou květy,
už z mládí to vím od Přátel,
někde se choulí margarety,
že by se svízel nenašel?*

*Před plotem v mezi vidím zdálky,
tvůj pláč mi, Paní, ostří zrak,
zvonky dva, chrpu, tři fialky,
do vázy modra akorát.*

*Něco mi říká, přidej v tempu,
odněkud pronikavý jek,
prstama obruč pevně semknu,
teď nepíchnout a jet a jet,*

*proti jde mužský se sekačkou,
ač trávy sotva na palec,
na uších klapky, čapku vmáčklou,
v té chvíli pro mne čertův žnec.*

Plejády – hvězdokupa v souhvězdí Taurus (Býk)

pro tebe vždy se najdou květy – upravená citace z Mých přátel Jakuba Demla (Svízel)

margarety – lidově kopretiny, říkávala jim tak má babička

*malou Terezii – sv. Terezie od Dítěte Ježíše (z Lisieux), zvaná malá pro odlišení od
sv. Terezie z Avily; zobrazována s kyticí růží; svátek nyní 1. X.*

*Zápolím marně s obrubníkem,
ach zapomenu modlit se,
na chlapa křičím: Milost s kvítkem!
křičím to nahlas, velice,*

*on pomine mne, jede jede,
ze zvonků, z chrpy prašná tříšť,
za mnou se ani neohlédne,
nad fialkami škrtnu kříž.*

*Květů ti, Paní, nepřivezu,
dá-li Bůh, zjara petrklíč,
líto je, smutno, úřad frézu
s rozkazem vyslal: Kvítky pryč...*

*

*Snad v jiném kraji čtvrté růže
z prokřehlých poupat vykvetly,
ty, Paní, všechno zdárně zmůžeš,
to, co bychom my popletli,*

*pošli tam malou Terezii,
slavila svátek před pár dny,
růže s ní, sestry, v nebi žijí,
zemské ji prosí: utrhni.*

*

*Je vůbec něco, co já umím?
A když ne, na mou prosbu dáš?
Najdeš-li zrnko mezi trním,
jež z vlasů Synu vyjímáš,*

*proměň mou slzu, jednu kapku,
ve vodu čistou, živoucí...
Má z něj být kvítek pro mou Matku?
optá se Ježíš, zalej s ní.*

Jaromír Zelenka

Budišovským sedmdesátníkům

Rodili jsme se v roce 1942, temném roce ještě temnější války. Bylo období Heydrichiády, vyhlazeny Lidice, bezmezný teror vládl na našem území. Martin Bormann, nacistický fanatik a pohlavár, mimo jiné nelidské výroky napsal: „Rozmnožování Slovanů není žádoucí.“

Byla to veskrze nejistá doba, budoucnost se zdála nedobrá. A přesto lidská láska, mezi mužem a ženou, naším tatínkem a maminkou, zvítězila, čehož jsme my, sedmdesátníci, živoucími svědky. Ať jsme žili v Budišově, Hodově, Kundelově, Rejdůvni, Nárámči, Studnicích, Rozích, či na Mihoukovicích, ty naše první roky, a tedy poslední léta války, si samozřejmě nepamatujeme. Ale teď, s odstupem času i z vlastních životních zkušeností, si musíme uvědomit tu nezměrnou odvahu našich rodičů, že nás do té hrozné doby zplodili a vychovávali. Za to jim patří náš dík, že jsme. A věřím, že nás stále starostlivě pozorují z kosmických prostorů někde nekonečně vysoko na Budišověm...

Ale ani potom to nebyla procházka růžovým sadem, jak se říká. Poválečné období, kdy se rozdělená Evropa vzpamatovávala z válečných jizev, přinášelo do našeho života mnoho různých podnětů a otázek, kterým jsme tehdy ani nerozuměli.

No, byť někteří z nás již opustili tuto podivuhodnou zemi, jako třeba Honza B., Leoš K., Jarda V., nebo Jana D., stále jsme tady. Žijeme naše životy, s našimi rodinami se společně radujeme i pláčeme. Jsme šťastní na našem Horácku, které před sedmdesáti roky bylo zcela jiné. Stále se rádi setkáváme, staří kámoši ze základy, spolužáci z učilišť či středních škol, anebo z fabriky. A probíráme ty novinky, kterými žije Budišovsko...

A tak přeji všem narozeným v roce 1942, našim čtenářům, aby se z toho radovali ještě hodně dlouho, v plné tělesné svěžesti...

Ing. Rostislav Tesař

Čertova ruka u obce Kamenná.

Držím v ruce silný, černý sešit, formátu A5, na jehož čelní straně na bílém štítku je prostý nápis: Pověsti – Jan Dokulil. Sešit mě zapůjčil kamarád, pan František Peštál. Ten sešit je rodinná památka. Františkovu otci ho věnoval přítel, učitel a sběratel pověstí a příběhů z našeho regionu, pan Jan Dokulil. Jsou zde zaznamenány pověsti a historické události, které vyšly v roce 1936 v knize Náš kraj v pověstech a lidovém vyprávění.

Díky Budišovskému zpravodaji jsem si oblíbil tuto malebnou krajinu a snad i proto mě zaujal originál pověsti Čertova ruka. Myslím si, že původní verze od J. Dokulila posloužila mnohým následovníkům, kteří pověst nově uvedli v literatuře. Jen krátce: Miroslav Hedbávný: Pověsti Třebíčska, 1995, Ludmila Klukanová: Kápě a lev, 2001.

Vraťme se trochu do historie. Pan František Peštál st. si do svého notýsku zapsal: U budišovských hranic na kamenské půdě jest skalisko z velikých balvanů žulových, na nichž vydlabány jsou dvě misky, nebo důlky mísám podobné, nazvané „Čertova ruka“. Zde je pěkné místo prostranné, krásně položené, blízko cesty. Odtud je daleký rozhled. Obyvatelstvo s jakousi bázní na tento kámen pohlíží, nevědomo si vysvětlí hlubokou dutinu na jeho povrchu. Snad jest to obětní pohanské místo. Dutina pochází asi z vypadlé zmrazové pecky, jakých je ve zdejší žule dostatek. Pan Peštál si ještě dne 8. 4. 1936 poznamenal: Škoda že z balvanů těchto bylo mnoho kameníky zpracováno, (tak jako

kdyby neměli v okolí balvanů jiných dosti) a místo tak zpustošeno. Dolíky na žádném balvanu dosud zde ležícím jsme nenašli, možná že právě tento balvan byl rozbit.

Opis pověsti Čertova ruka, jak ji zapsal Jan Dokulil: Na půdě obce Kamenné nedaleko budišovských hranic je skalisko z velikých žulových balvanů. Na balvanech jsou viděti dva malé prohloubené dolíky mísám podobné. Lid jim říká Čertova ruka a s jakousi bázní na balvany pohlíží. Podle pověsti ony dolíky v balvanech jsou prý otisky čertových rukou. Před dávnými lety, kdy ves Kamenná patřila k hradu Moštišti, žili v Kamenné dva větší svobodní sedláci, kteří měli všeho hojnost, ale byli oba až hrůza lakomí. Tam kde jejich pole sousedila, nebylo mezí. Lakotou oba mez uorávali z obou stran, až po mezi nezůstalo ani památky. Poněvadž svou lakotou škodil jeden druhému, žili oba v nepřátelství. Ve skutečnosti se všechna jejich počínání na konec vyrovnala. Avšak s tím nebyl spokojen jeden z nich, jménem Klát. Stále přemýšlel, jak by vyzrál na svého souseda. Sám to nedovedl. Dal prý se proto zapsati čertu. Čertovi pak přikázal, aby snesl z okolí všechny balvany a poházel jimi pole sousedovy. Doopravdy čert se přičinil. Z dalekého okolí přinesl ohromné množství balvanů a poházel jimi všechny pozemky Klátova souseda. Když čert letěl už s posledními balvany, kohout najednou zakokrhál, čert zlostí mrštil balvany na zem. Obě dlaně svých rukou vytiskl přitom do balvanů. Tyto žulové balvany jsou tam ještě dnes a říká se jim Čertova ruka. Avšak v okolí Kamenné jsou i ty balvany, které tam čert donesl, takže obec má velmi přiléhavé jméno Kamenná. Sedlák Klát však dlouho prý se netěšil z toho, co zavinil. Brzy zmizel. A nikdo nevěděl kam. Jen tu a tam řekl kdosi, že ho jistě čert sebral.

Buďme na sebe vlídní a neškodme si. Pěkné léto přeje všem čtenářům

Emanuel Nožička, kresba Jan Horký

Budišov

*Tam, kde skály pole dělí,
prapor s věží bude vlát,
tam v té dáli svět je celý,
tam vždy svěží půjdu rád.*

*Tam, kde mráčky k vrchům plynou,
můžeš chtít se podívat,
jedou vláčky vysočinou,
tam chci žít a umírat.*

*Tam, kde štít nad věží vlaje,
a vždy nám tu bude vlát,
chtěl bych jít až k bráně ráje,
hudby v zámku slyšet hrát.*

L. Dokulil

Tikot slunečních hodin

Čas. Má jeden kaz. Časem ti zláme vaz a vezme ti všechno, co máš.

Je to konstanta, neměnný parametr, který nás všude provází, jako věrný pes nebo výčitky svědomí. Ubývání času je tou jedinou spravedlností na světě. Ukazuje nám naši smrtelnost a běh života měří všem stejně!

Sluneční hodiny jsou zázračná přírodní časomíra, nepotřebují žádný tikající strojek na spirálovou pružinu anebo malé baterie. Nemusí se natahovat, ani měnit baterky. Jediná rafička ve tvaru tyčky, okolo které obíhá slunce. Slunce, které ráno vyrazí na svou oběžnou cestu někde nad Rejdůvní či Mihoukovicemi a pak přes Spáleniny, kde se narodila moje nezapomenutelná a laskavá babička Julie, pádí schovat svou unavenou tvář za neproniknutelnou clonu lesa k Rudíkovu. Co za ten svůj denní pochod vidělo? Dobrého i zlého. V Budišově i v Africe. A když se den naplní, nad Budišovem se rozestře milosrdná tma. A další den to zase začne znova...

Na základě pečlivého průzkumu, který v Budišově dělal můj brácha s M. P., V. T. a s pomocí týmu dalších dobrovolných výzkumníků, a jehož výsledky prý byly široce diskutovány v hospodě U Kazdů, bylo nezvratně zjištěno, že Budišov má jedny sluneční hodiny. Jsou svislé (existují ještě vodorovné a šikmé), a jsou umístěny na zdi domu Kosteleckových. V místech, kde se z hlavní budišovské dopravní tepny odbočuje do prudkého stoupání k našemu kostelu a hřbitovu.

Zahnutá ocelová tyčka, které se říká „polos“, zabudovaná do zdi tak, že je rovnoběžná se zemskou osou, už desítky let ukazuje čas okolojdoucím, pokud pozvednou zrak k nebesům. Stín ukazatele každou minutu ukrajuje z času života našeho městyse i jeho obyvatel. Spravedlivě pro všechny, ať byli bohatí sedláci, nebo domkaři, potulní dráteníci či vrchnost na Zámku. Pro lidi, kteří se chovali bohabojně, i pro takové, kteří svými činy porušovali přikázání Boží.

Tikot hodin je jako tikot srdce. Sluneční hodiny jdou potichu, jakoby nikoho nechtěly rušit. Přesto nám vzkazují: minulost nezměníme, ale zítřek můžeme. Jen okamžik často rozhoduje o osudu lidí. Není větší škody, než ztracený čas...

Ing. Rostislav Tesar

Úspěch budišovské rodačky

V prostorách brněnské Nové radnice převzala Mgr. Jana Hlaváčková (rozená Svobodová) 27. března 2012 ocenění učitel roku v kategorii Výrazná pedagogická osobnost roku. Zvítězila tak mezi 26 kandidáty této kategorie.

Její šestileté úsilí při vedení a zpracování několika projektů na Základní a Mateřské škole Staňkova v Městské části Brno – Královo Pole, zajišťující výuku českého jazyka pro žáky-cizince z Evropské unie i třetích zemí, vyvolalo ohlas široké veřejnosti.

V současnosti navštěvuje školu osmdesát pět cizinců z dvaceti dvou států, z toho třicet Ukrajinců. Jako jediná škola v České republice má ve svém vzdělávacím programu zařazen nepovinný předmět Výuka ukrajinštiny.

Mgr. Jana Hlaváčková

Vedle této činnosti se Mgr. Jana Hlaváčková podílela jako členka týmu Výzkumného ústavu pedagogického v Praze na zpracování metodických příspěvků s názvem *Čeština pro žáky-cizince: Pracovní karty pro začátečníky* a též se stala iniciátorkou a spoluautorkou učebnice *Čeština pro cizince – Soubor metodických listů*.

Touto cestou naši rodače blahopřejeme.

Fotografie Lubomír Stehlík

Použitý materiál: *Královopolské listy*, květen 2012, č. 5; Jana Novotná

Jazykový vokýnko

Dnes si něco povíme o zájmových slanzích, hlavně takových, které oslovují velké skupiny populace.

21. Trampský slang

Byly doby, kdy tramping byl záležitostí skutečně masovou, ač historie tohoto hnutí není velmi dlouhá. Za prvního trampa bychom sice mohli považovat Karla Hynka Máchu, ale to byl z dnešního pohledu spíše neorganizovaný pěší turista. Poté vyvíjeli podobnou činnost zejména skauti – u nás Junáci (jedním z prvních byl například Jiří Wolker, mezi skauty byl i Jaroslav Foglar) a třeba v Polsku Harceři (byl mezi nimi i Karol Wojtyła, pozdější papež Jan Pavel II.) Avšak první trampové vyrazili do přírody zakládat osady asi ve 20. letech minulého století (ze známých osobností k nim patřili mimo jiné i malíř Zdeněk Burian a herec Jaroslav Štercl). Život trampů popisoval i středoškolský profesor Jaroslav Žák.

Onen název *tramp* vychází z anglického označení tuláků, na jejichž činnost trampové či *trapeři* (angl. *lovec*, zejména kožešin) navazují. Je pravdou, že původní anglické označení *tramp* je spíše pejorativní (tulák, vandrák, coura, běhna, šlapat, táhnout se, dřive i zloděj). Jakousi asociací vyjadřuje i kdysi populární píseň Cher s názvem „Gypsies, Tramps and Thieves“, což raději nebudu překládat.

Bohužel, dnes již (patrně vlivem rozvoje informačních a jiných technologií i jiných možností zábavy) tramping výrazně upadá a jeho příznivci mizí, o čemž se můžeme i blízko Budišova přesvědčit na soutěži trampských skupin Náměšťská placka. Nicméně mluva těchto lidí je dostatečně známa. Určitě není třeba vysvětlovat výrazy jako *čundr*, *usárna*, *potlach* (správně by se mělo vyslovovat *potlač*), *šerif*, *cancák*, *domovenka*, *mumie* a mnoho jiných. I každý *pad'our* (asi podle *padavka*), *masňák*, *masňák* (podle *stop* ve formě *masných* papírů), *astrachán* (kdovíproč), *lufták*, *takytramp* (výletník, měšťák-netramp) se s nimi často setkal. A výraz *ahoj* (již dříve zde zmiňovaný) používali zprvu trampové. Takový *kamarád* je slovo také původně trampské (franc. *camarade*, lat. *camera*=komora – kdo by to byl řekl, že kamarád má tolik společného s fotografováním).

No a indiánský výraz *squaw* se užíval pro trampku, zatímco *brdská matrace* označuje touž ve středních Čechách. Drsný humor trampů dokumentuje výraz *chodící konzerva* (toulavý pes). No, a na toulky svítí *puchejř*, *mozol*, *čočka*, *punta* (slunce). Trampové nejčastěji cestují *pacifikem* (vlak, zejména v Posázaví), nemajíce dost prostředků na jiný prostředek a abstinencí neoplývající. Dokumentují to i slova *čugála* (motorový vlak), *hylvák* (nákladní vůz), *fira* (strojvůdce), či *štíplístek* (průvodčí). Kromě osady je jim často domovem *knajpa*, *hopsoda*, *ratejna*, *osvěžovna*, *salón* (hospoda), kde je možné se i

zduňt (opít). Často ale musí stačit i *lahvoň* (lahvové pivo), *poblifka* (polévka), nebo *bridž* (ovesná kaše). Posledně jmenovaný coby hru trampové příliš neprovozují, ale *vobrázky* (karty) jim cizí nejsou.

K oblečení patří i *vandrůžny* (kalhoty), někdy obují i *fošny* (lyže). Nepostradatelným atributem je *kejtra*, *pekáč*, *pádlo*, *sladký dřevo* (kytara), aby mohli zahrát nějakou *ryvolovku* či *hobousárnu* (dle legendární skupiny Hoboes a brí Ryvolů) a použít *tempo di kůň*, nebo *tempo di vlak* (označení rytmů trampských písní). Na cestách je pak provází *Pajda* (jakýsi trampský bůh, obdoba staroslovanského Peruna).

K trampům neodmyslitelně patří vodáci. Jejich *káňa*, *keňa* (kánoe) se může taky *cvaknout* (převrhnout), za což je nepochybně odpovědný *háček*, *hák* (sedící vpředu), zatímco *zadák* je ten zkušený, který nemůže nikdy za nic. Nejlepší činnost vodák vyvíjí v případech, kdy je vyhlášeno *lego* (přestávka v pádlování), vyskytne se *volej* (stojatá voda), případně se použije *koňadra* (šňůra ke koničkování – vlečení lodě). Jinak, kdoví, co mají za *lubem* (vnitřní strana boku lodě).

Na internetu najdeme vodácké slovníky:

<http://www.lavdis.cz/index.php?pg=222&ln=cz>, <http://www.raft.cz/vslovník.aspx>
<http://www.zoa.euweb.cz/html/provodaky.html>

Trampský slovník pak velmi zajímavě přibližuje postupová práce studentky filozofické fakulty UK v Praze Kláry Pergelové „Trampský slang ve slovanském kontextu“ z roku 2004: teketapa.sweb.cz/Slang_-_Klara.doc

22. Motoristický slang

Tento slang se na rozdíl od předešlého čím dál více s rozvojem motorismu vyvíjí. Takže běžné výrazy, jako *hodiny*, *šaltrpáka* nebo *kastle* není zde také třeba vysvětlovat.

Takže, ať již jsme *aviatik* (řidič Avie), nebo máme *strko* (silné auto), či dokonce jen *píst* (motocykl do 50 ccm), dbáme na to, abychom pevně drželi *koláč* (volant) nebo *hrazdy* (vyztužená řídítka) a neměli *bačkory* (ojeté pneumatiky), či *galusky* (hodně ojeté pneumatiky). *Cucák* (sytič) asi už nebudeme potřebovat, možná ani *fofrklacek* (řadičí páka), pokud tedy máme automatickou *kvaltkisnu* (převodovku). Vlastníme-li *hadraplán* (Velorex) nebo jiný veterán, budeme asi potřebovat *kosti* (náhradní díly na veterána), případně i svou káru dát *nabrousit* (zvýšit výkon motoru). Vždycky bychom však pro všechny případy měli mít ve výbavě *kurtnu* (tažné lano).

23. Slangy sportovní

Ve sportu se používají nejrůznější výrazy. Některé jsou víceméně společné několika sportům, např. *bedna* (stupně vítězů), *banán*, *kus* (gól), *tlačit* (nadržovat), *remek* (remíza), *kouř* (vysoká prohra), *hasan* (špatný hráč). Většinou však má každý sport svá specifika.

V atletice *štrekař* znamená běžec dlouhých tratí. V hale se běhá na *nysáku* (umělý povrch – podle Nisaplast).

Cyklisté používají množství výrazů. V *balíku* (peloton) je možné zaslechnout slovo *skepec*, což není beran, ale delší klesání. Ve stoupání se zase jezdec může *utavit* (vysílit), i když použije *důchodce* (nejmenší převodník). Někteří potřebují k závodu *horáce* (horské kolo), vyznavači jediného cyklistického zimního sportu (cyklokros) musí často volit *camrdu* (přenášení kola).

Ve fotbale hrají *brka* (křídla), *forvardi* (útočníci), i *bekové* (obránci). Neoblíbená je *pentle* (penalta) a není příliš vhodné ani *baroko* (hra bez nápadu), aby tým neskončil v *pralese* (nejnižší soutěži).

V dalších míčových hrách se vyskytuje *bejzlaajna* (základní čára), *kečr* (chytač), *bagr* (spodní úder), stolní tenista potřebuje *sendvič* (pálka).

V hokeji se používá *semafor*. Ten ovšem nesvítl, je to zákrok hokejového brankáře – a kdo viděl vlajkový semafor, není mu třeba více vysvětlovat.

U kanoistů má hlavní slovo *kotrč* (zadák), *háček* (ten vpředu – předák se zde nepoužívá) zase musí spíše poslouchat. Pokud horolezec použije nesprávně *pikl* (cepín), může *očadit* (spadnout). Automobilový závodník zase musí často *jet podlahu* (na doraz – plyn na podlaze).

U lyžařů je nejdůležitější *máza* (systém mazání lyží) a proslulý, leč nežádaný je *špicar* (zavlečení špičky lyže za tyčku branky), po němž většinou snažení borce končí.

24. Herní slangy

Šachová hra se počítá také do sportu, ale je to původně přece jen hra. Jestliže u sportu je většina výrazů odvozena z angličtiny, šachisté mají celkem pochopitelně mnoho výrazů z ruštiny – *atáka* (útok), *ničja* (remíza), *lad'a* (věž) či *slon* (střelec). Jinak *babice* značí dámu a *flok* je pěšec. Beznadějná pozice se pak zve *zdechlina*.

O *vobrácích* byla řeč již u trampů. V různých hrách se konají mistrovské soutěže (i světové šampionáty). Nejdůležitějšími kartami bývají *grony* či *melachy* (esa), v *máře* či *marglu* (mariáš) a v pokeru má důležité místo *lajer* (karty jedné barvy v listu). Jen pro úplnost: existují *herce*, *červené* (srdce), *káry* (kule), *píky*, *zelené* (listy), *kříže*, dříve *trefy* (žaludy).

A nakonec lahůdka pro hráče mariáše (vybráno z

<http://www.pivosaurus.estranky.cz/clanky/marias/podrobna-pravidla.html>,

kde najdete i pravidla této hry).

Čtyři barvy se mimo výše uvedené nazývají *červy*, *červenka*, *rudý*, *srdce*, *lepší*, *dražší*, *vládní*, nebo *rudolf* (červené), *listy*, *lupeny*, *zelenka*, *zeli*, *bohemians*, *do prdele střelené* (zelené), *žanduly*, *bukvice*, *žambrdy*, *žluté* (žaludy) a *kulky*, *koule*, *kulatý*, *tátovy*, *kukule* (kule).

Podle výše se karty dělí na tyto kategorie: *pinda* (sedma), *polib prdel kosům* (osma), *minela* (devítka), *pětka* (desítka, obdoba mince), *kopša*, *důlek*, *důlník*, *kluk* (spodek), *filous*, *filek*, *filcek*, *sífilous*, *dáma*, *hůrek*, *horník* (svršek), *čtyrka*, *kódl*, *monarcha*, *karel*, *kykyry* (král), *bidlo*, *veslo*, *es* (eso).

Hodnota hry se dá *votočit* – zdvojnásobit, čtyřnásobit, osminásobit až čtyřiašedesátinásobit (více není povoleno, mariáš nepatří mezi hazardní hry) těmito šesti hlášeními: *skvrna*, *rána*, *pudem*, *pcánek*, *prc*, *haním*, *pohana*, *pic kozu do vazy*, *buším*, *obužit* (flek), *lepší*, *vejš*, *rek* (re), *sup* (tutti), *obuv*, *zazpívat obuvnickou* (boty), *textil*, *jsme v textilu*, *gatě* (kalhoty), *císař*, *vytočili to až na půdu* (kaiser – opravdu nejvyšší *votočení*).

Ať vám karta padá.

Ladislav Dokulil

Z MIKROREGIONU

Křest lodi Horácko

No, těžko se nějaká loď stane křesťanem, ale symbolický „křest“ lodi v našem mikroregionu přece jen proběhl. V neděli na Den Země 22. dubna 2012 zástupci mikroregionu, firmy Aikon a sponzora ČEZ uvedli do sezóny tímto způsobem loď se jménem Horácko. Tradiční „křest“ pěnivým mokem vykonali Ing. Zdeněk Saturka z ČEZu, Miss foto Horáckých novin 2011 Martina Svobodová z Náměče (obce plné miss) a Mgr. Jaromír Kuchynka, majitel Autocampu Wilsonka, přítomni byli samozřejmě i kapitán lodi, lodnice, zástupci firmy Aikon a předsedkyně mikroregionu Horácko Hana Žáková. Ačkoliv křest byl jen symbolický, náboženský akt přece jen nechyběl, lodi požehnal P. Petr Holík (farnost Valeč, exc. Koněšín). Na pláži u Wilsonky se konalo i setkání majitelů automobilových veteránů a nechyběly ani ukázky modelů lodí a automobilů, předvádění práce potápěčů i vodních záchranářů a atrakce pro děti. Bohatý doprovodný program korunovalo vystoupení Nadi Urbánkové a proběhla i módní přehlídka fy. Victoria Agency, na níž se zaskvěly i „námořnické“ modely. Zároveň probíhaly vyhlídkové jízdy lodi Horácko. Celé odpoledne doprovázel Český rozhlas Region.

Ladislav Dokulil

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Šedesát let společného života

Po sedmileté známosti vykročili na společnou cestu životem 31. května 1952 Marie Pavlíčková a Jaroslav Svoboda. Ta se 29. května 2012 rozpojila, kdy Jaroslav Svoboda odešel na věčnost, ale nic to nezměnilo na tom, že spolu prožili, s Boží pomocí, 60 let naplněného a spokojeného života.

Jedna z posledních společných fotografií 25. 3. 2012

Ještě svobodni na budišovských dožínkách v roce 1945
Marie Pavlíčková pátá zleva, Jaroslav Svoboda šestý zleva

Vzpomínka na Václava Dosbabu

Nechci vzpomínat na poslední rozloučení s Václavem Dosbabou v promrzlé bazilice sv. Prokopa v Třebíči, ani nechci opakovat, co bylo napsáno v minulém Budišovském zpravodaji.

Jistě by se dalo o Václavovi napsat hodně, znali jsme se, potkávali a občas navštěvovali více jak 30 let. To, že šel začátkem devadesátých let studovat teologii, jsem bral jako něco samozřejmého.

Při vzpomínce na něj se mi vybavuje jedna úsměvná historka. Asi před 15 lety, jednoho parného odpoledne, jsem šel z procházky v zámeckém parku. Od benzínové pumpy šel proti mně Václav a vezl na kolečku rozbitou betonovou rouru. Šel v trenýrkách a kolečko s kovovou obručí strašně vrzalo. Počkal jsem, až mně dojde a říkám: „Václave, kdes to vyhrabal?“ Václav na to: „Lidi si myslí, že jsem blázen.“ Odpovídám mu. „Václave, kdybych tě neznal, asi bych si to myslel taky.“ Václav mně poklepal po rameně, povídali jsme si a po chvíli jsme se rozešli.

Příští rok byla v Malovaném domě v Třebíči výstava tří výtvarníků, včetně Václava. Když jsem ji navštívil, poznal jsem tam tu rouru, teď očištěnou, z parku. Při našem příštím setkání mi to nedalo a já se vyptával, na základě návštěvy výstavy, co znamená to či ono. Rád mi vysvětlil svoje vidění věci kolem sebe a já zjišťoval, že Václav vidí něco, co je většinou lidem odepřeno, vidí jaksí za roh.

Rád na něj vzpomínám.

Alois Bačák

SPORT

Vítězství budišovských fotbalistů

Po obětavém výkonu porazili budišovští fotbalisté 22. dubna omlazený a houževnatý celek z Bohdalova v poměru 2:0. Toto vítězství vyneslo naše fotbalisty na 6. místo fotbalové I.A třídy.

Vítězná sestava:

ležící: Ondřej Syrový

klečící zleva: Tomáš Nováček, Jiří Hort, Ivo Nováček, Ladislav Němec – trenér,
Karel Věžník – vedoucí mužstva, Lukáš Horký a Miloš Mezlík

stojící zleva: Milan Holubář, Zbyněk Dvořák, Libor Švec; Petr Urban, Jan Dvořák,
Zdeněk Carda, Karel Nováček a Kamil Průša

Malá kopaná Velké Meziříčí

Nově vznikající Malá kopaná Velké Meziříčí zve nové zájemce do svých řad.

Od září startují ligy malé kopané mužů nad 15 let a liga veteránů nad 40 let pod záštitou Malé kopané České republiky.

Hraje se v počtu hráčů 5+1, v týdnu v podvečerních a večerních hodinách.

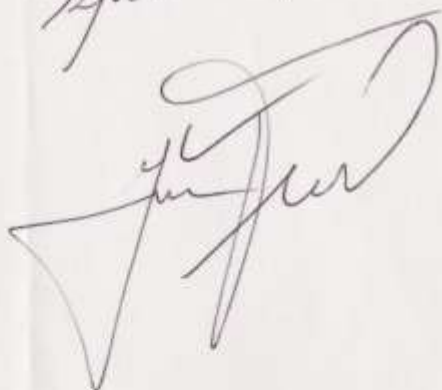
Přihlaste svůj tým, losování soutěží proběhne v půlce léta.

Příhlášky a další informace na nově spuštěném webu www.mkvm.cz,
e - mailu bilek@mkvm.cz a tel. čísle 776 818 714

JÁ
♥

ČESKOSLOVENSKO
I LOVE CZECHOSLOVAKIA

Srdcejš' pordiar
a vnútri všetmu
Budešovskému
spasrodzili!

Jiřina FUCHSOVÁ

Lindauerova 10

301 00 Plzeň

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

březen	3,9 mm
duben	24,2 mm
květen	57,3 mm

OPRAVA

V příloze Budišovského zpravodaje 1/2012 došlo k chybě v datu narození Ladislava Vrby. Toto cestou se omlouváme a uvádíme správná data narození a úmrtí.

Ladislav Vrba * 27. 6. 1933 † 10. 2. 2007

Sklenice z roku 1930

VÍKENDOVÝ PŘEHLED RESTAURACE SPORT

29.6. - 1. 7.	Řízková párty
4. - 8. červenec	Tatarák párty
13. - 15. červenec	Pečená žebra
20. - 22. červenec	Pečená křídla
27. - 29. červenec	Francouzské Ajoli
3. - 5. srpen	Řízková párty
10. - 12. srpen	Tatarák párty
17. - 19. srpen	Pečená žebra
24. - 26. srpen	Řízková párty
31. 8. - 2. září	Francouzské Ajoli

Na Vaši návštěvu se těší kolektiv Restaurace Sport

Prodej sudových vín

Bílé:

Rulandské šedé
Pálava

Červené:

Tramín červený
Modrý portugál
Cabernet sauvignon

Růžové:

Frankovka rosé

Vína jsou z Vinařství Krist Milotice

Dále děláme:

Smuteční hostiny
narozeninové oslavy
svatební hostiny
rauty

Připravíme akce na klíč a dodáme na místo s vámi sjednané

Restaurace Sport, Budišov 265 (u hřiště)

tel. 568 421 292, 603 274 303, e-mail info@sportbudisov.cz, www.sportbudisov.cz

OBSAH

<i>Zrající jablko</i>	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	3
Usnesení č. 9 z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 27. 2. 2012	3
Usnesení č. 10 z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 27. 3. 2012	3
Územní plán Budišov	4
BUDIŠOVSKÝ ZÁMEK JINAK	4
ZPRÁVY	5
Už jste někdy vyběhli na Praděd?	5
Divadelní spolek Křemen v Budišově	7
Počasí čarodějnicím přálo	8
Školní akademie	11
Den muzeí	12
Na – Bu – Ko	14
A ještě rekordní korouhev	16
Náměšť s Bíteší v Budišově	18
Z HISTORIE	21
Zmizelá budišovská příjmení II	21
Velkostatek	22
Legionáři z Budišova	25
<i>Budišov</i>	26
<i>Mihoukovice</i>	34
Z historie budišovské školy XIII	36
Nezradils – zemřels, abychom žili	39
<i>Jan Doležal</i>	42
<i>František Doležal</i>	43
Nebyla jen „škola“	44
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	47
Téma kanalizace	47
Plný text článku starosty Nových Syrovic pana Oldřicha Svobody	48
O Květné neděli	52
Sbory dobrovolných hasičů budišovského okrsku I	53
<i>Sbor dobrovolných hasičů Nárameč</i>	53
<i>Současná tvář sboru</i>	54
Co se dělo v Mateřské škole Budišov	56
Já to snad nikdy nepochopím!	57
Nová firma v Budišově	58
Ticho s ozvěnami	61
<i>Květiny Panně Marii Bolestné</i>	62
Budišovským sedmdesátníkům	63
Čertova ruka u obce Kamenná	63
<i>Budišov</i>	65
Tikot slunečních hodin	66

Úspěch budišovské rodačky	66
Jazykový vokýnko	68
21. <i>Trampeký slang</i>	68
22. <i>Motoristický slang</i>	69
23. <i>Slangy sportovní</i>	69
24. <i>Herní slangy</i>	70
Z MIKROREGIONU	71
Křest lodi Horácko	71
SPOLEČENSKÁ RUBRIKA	73
Šedesát let společného života	73
Vzpomínka na Václava Dosbabu	74
SPORT	75
Vítězství budišovských fotbalistů	75
Malá kopaná Velké Meziříčí	75
Čtenářské ohlasy	76
POČASÍ	77
Měsíční úhrn srážek	77
OPRAVA	78
Sklenice z roku 1930	78